Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Лексичні особливості англо-українського перекладу промов політичних лідерів на воєнну тематику

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «магістр»
студента ІІ курсу магістратури освітньої програми
«Усний та письмовий переклад з англійської та другої західноєвропейської мови»,
спеціальність – 035.041 Філологія/ Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська
Максима Юрійовича КОЗАКА

Науковий керівник:
к.філол.н., доц. Марина Олександрівна Возна

«Допущено до захисту»
Протокол засідання
кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови
протокол №11 від «20»травня 2024 року
в.о. завідувача кафедри
к.філол.н. Олена Григорівна Підгрушна

КИЇВ 2024

АНОТАЦІЯ

Темою магістерської роботи є «Лексичні особливості англо-українського перекладу промов політичних лідерів на воєнну тематику».

Актуальність дослідження визначається ростом інтересу в перекладознавстві до розвитку теорій перекладу професійного мовлення, зокрема в контексті англійсько-української мовної пари.

Об'єктом дослідження є англомовні промови політичних лідерів на воєнну тематику, їхні переклади та методи перекладу, зокрема використання військової та політичної термінології.

Мета полягає у вивченні методів перекладу таких промов, включаючи аналіз лексичних, лінгвокультурних, стилістичних та контекстуальних особливостей.

Результати підкреслюють важливість точного та ефективного перекладу воєнно-політичного мовлення для міжнародної безпеки та стабільності, а також необхідність подальшого вдосконалення методів перекладу для підвищення ефективності та точності комунікації між мовними спільнотами.

Робота аналізує переклад англійських промов світових лідерів, зокрема Байдена, Сунака, Трасс та Трюдо, зосереджуючись на лексичних аспектах, використанні військово-політичної термінології та стилістичних прийомах. Виявлено, що різні методи перекладу, такі як калька, комбінована калька та переклад за допомогою еквівалента, сприяють точності та зрозумілості тексту, важливим є також точний переклад географічних та власних назв. У відтворенні стилістичних прийомів в текстах воєнно-політичної тематики українською мовою можна простежити використання перекладу за допомогою відповідників та процеси деметафоризації та реметафоризації зі збереженням образу. В переважній більшості метафори носять сталий характер. Загальні висновки підкреслюють, що успішний військовий переклад сприяє підвищенню взаєморозуміння та ефективності співпраці між країнами, що має важливе значення для міжнародної безпеки та стабільності.

Ключові слова: *воєнно-політичний дискурс, військові терміни, воєнно-політичні терміни, політичні промови, калька, слова-інтернаціоналізми, транслітерація, транскрипція, еквівалентний переклад.*

ABSTRACT

The topic of the master's thesis is "Lexical Aspects of English to Ukrainian Translation of Speeches by Political Leaders on Military Topics".

The relevance of the study is determined by the growing interest in translation studies towards the development of the theories of professional speech translation, particularly in the context of English-Ukrainian language pair.

The object of the study is English-language speeches of political leaders on military themes, their translations, and translation methods, including the use of military and political terminology.

The aim is to investigate the methods of translating such speeches, including the analysis of lexical, social and cultural, stylistic, and contextual features.

The results underscore the importance of accurate and effective translation of military and political discourse for international security and stability, as well as the need for further improvement of translation methods to enhance communication efficiency and accuracy between linguistic communities.

The study analyzes the translation of English speeches by world leaders, including Biden, Suga, Macron, and Trudeau, focusing on lexical aspects, the use of military-political terminology, and stylistic techniques. It is found that various translation methods, such as calque, combined calque, and equivalents, contribute to the accuracy and comprehensibility of the text, as well as the importance of translating geographical and proper names. In reproducing stylistic techniques in texts on military-political topics in Ukrainian, translation through counterparts and processes of demetaphorization and remetaphorization with image preservation can be observed. The majority of metaphors have a stale character.

The general conclusions emphasize that successful military translation contributes to increased mutual understanding and cooperation efficiency between countries, which is crucial for international security and stability.

Keywords: *military and political discourse, military terms, military and political terms, political speeches, calque, international words, transliteration, transcription, equivalent translation.*

ЗМІСТ

ВСТУП..... 6

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ..... 9

1.1. Поняття «воєнно-політичний дискурс» у перекладознавстві……. 9

1.2. Загальні підходи до перекладу текстів воєнно-політичного дискурсу..... 15

Висновки до першого розділу…… 21

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ..... 23

2.1. Переклад військових термінів..... 23

2.1.1. Переклад за допомогою кальки……..... 24

2.1.2. Використання інтернаціоналізмів у перекладі..... 30

2.1.3. Переклад за допомогою еквівалента..... 32

2.1.4. Транслітерація в перекладі військових термінів..... 38

2.2. Переклад воєнно-політичних термінів..... 39

2.2.1. Переклад калькою…….. 39

2.2.2. Переклад еквівалентом…….. 47

2.2.3. Використання в перекладі слів-інтернаціоналізмів..... 48

2.2.4. Переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур.. 52

2.3. Переклад географічних та власних назв..... 63

2.4. Відтворення стилістичних прийомів в текстах воєнно-політичної тематики українською мовою..... 70

Висновки до другого розділу..... 76

ВИСНОВКИ..... 78

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 83

ВСТУП

У світі існують численні воєнні конфлікти та кризи, де ролі політичних лідерів важко переоцінити. Аналіз їхніх промов у контексті англо-українського перекладу стає актуальним у зв’язку з прагненням зрозуміти позицію керівників країн у важливих ситуаціях. Зараз інформаційний простір є вкрай важливим у формуванні громадської думки. Вивчення перекладів промов політичних лідерів на воєнну тематику розкриває, як ця інформація доноситься до аудиторії.

Дослідження базується на теоретичних лінгвістичних положеннях учених, які досліджували дискурс, а саме Харріс З., Тек ван Дейк, Бацевич Ф., Стаббс М., Селіванова О.О., Мартинюк А.П., Ситник І.В. та ін. У дослідженні також були використані окремі теоретичні аспекти проблеми визначення поняття воєнно-політичний дискурс, висвітлені у працях Стаднік І.О., Лисенка О.Є., Щепка О., Гуржій О. та Пилявець Р. тощо. Вивченням перекладу текстів воєнно-політичного дискурсу займались такі науковці як Гудманян А., Нікіфорова О., Балабін В.В., Юндіна О.В., Гончарук Л.М., Янчук С.Я., Зайцева М.О., Лісовський В.М., Невмержицький І.В. та ін.

Актуальність роботи зумовлена націленістю українського та зарубіжного перекладознавства на даному етапі на розвиток загальної теорії щодо перекладу професійного мовлення, а також часткових теорій перекладознавства в аспекті мовних пар, зокрема англійської та української. Професійне мовлення військових та політиків на воєнні теми та його переклад є особливо актуальним у зв’язку з сучасною воєнно-політичною ситуацією в країні, що відкриває нові можливості для підвищення якості мовленнєвих перекладів і, таким чином, має суспільно-політичне значення.

Мета магістерської роботи полягає у вивченні та аналізі загальних підходів, методів та способів англо-українського перекладу промов політичних лідерів, зосереджених на воєнній тематиці.

Для досягнення визначеної мети в роботі вирішувалися такі **завдання**:

- з’ясувати загальні підходи до перекладу текстів воєнно-політичного дискурсу в дослідженому мовному матеріалі;

- дослідити лексичні, особливості перекладу воєнно-політичних текстів;

- визначити лінгвокультурні труднощі перекладу воєнно-політичних текстів.

Об’єктом дослідження є тексти англомовних промов на воєнно-політичну тематику, інтерв’ю присвячені обговоренню воєнно-політичних питань політиків, державних діячів та світових лідерів, та їх переклад українською мовою, виокремлені методом вибірки із офіційних державних сайтів США, Британії та Канади.

Предметом дослідження є загальні підходи, методи та способи перекладу, процес перекладу та інші особливості перекладу промов політичних лідерів, які стосуються воєнної тематики, з англійської мови на українську.

Для досягнення мети дослідження та вирішення конкретних завдань було використано такі **методи**:

Перекладознавчий аналіз текстів: вивчення лінгвістичних особливостей оригінальних промов та їх перекладів, аналіз термінів, структури речень та перекладу лексики у воєнно-політичному контексті.

Контекстуальний аналіз: розгляд контекстуальних факторів, які впливають на сприйняття промов, таких як історичні обставини, соціальні умови та політичні контексти в обох культурах.

Оцінка еквівалентності термінів: визначення відповідності термінів та фраз у воєнно-політичному відомстві, враховуючи їхню семантичну точність та відтінки значень при перекладі.

Компаративний аналіз: порівняння оригіналу та перекладу з метою визначення їхньої ефективності в передачі публічних виступів політичних лідерів та адекватності перекладу.

Матеріалом дослідження обрано офіційні промови світових лідерів, зокрема Джо Байдена, Ріші Сунак, Ліз Трасс та Джастіна Трюдо, які пов’язані з воєнно-політичною тематикою, та їх переклад українською мовою.

Наукова новизна роботи полягає у розвитку жанрових та часткових теорій перекладознавства.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні теоретичних відомостей щодо перекладу воєнно-політичного дискурсу та аналізі впливу культурних, історичних та політичних чинників на процес перекладу. Такий підхід допомагає правильно визначити стратегії для оптимального відтворення перекладу воєнно-політичних текстів на цільову мову.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання аналітичного матеріалу роботи для підвищенні якості перекладів та сприянні більш ефективній та зрозумілій міжнародній комунікації у воєнно-політичній сфері. Результати роботи сприяють вдосконаленню перекладу важливих політичних виступів, що допомагає зрозуміти та сприймати їх у різних культурних та мовних середовищах.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1
ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧІ АСПЕКТИ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Поняття «воєнно-політичний дискурс» у перекладознавстві

У сучасному світі, на тлі глобалізації та політичних перетворень, важливу роль відіграє взаємодія країн та їхніх представників у воєнно-політичній сфері. Однак, коли мова йде про переклад цих важливих документів та виступів, виникає поняття «воєнно-політичний дискурс». У даній роботі ми розглянемо суть цього поняття та важливість його вивчення у контексті перекладознавства.

Воєнно-політичний дискурс представляє собою систему текстів, що виникають у зв'язку з воєнними подіями та політичними рішеннями. Це може бути офіційні заяви урядовців, документи міжнародних організацій, статті військових експертів тощо. Основним завданням воєнно-політичного дискурсу є інформаційний вплив, формування громадської думки та реагування на події в сфері безпеки та оборони.

Перш за все розглянемо поняття «дискурсу» та його особливості. У публікації «Аналіз дискурсу», опублікованій у 50-х роках XX століття американським лінгвістом і соціологом Зеллігом Харрісом, вперше з'явився термін «дискурс», який згодом почав використовуватись у лінгвістиці та перекладознавстві [60, с. 2]. Такий підхід до дослідження дискурсу, запропонований Харрісом, відкрив нові горизонти для аналізу мовленнєвих явищ і став основою для подальших теоретичних досліджень у галузі дискурс-аналізу.

Термін «дискурс» виник у науковому середовищі західних гуманітарних наук у 60-х роках XX століття. Початково його розвивали видатні лінгвісти, що поклали основу для подальших досліджень, такі як Водак Р., Габермас Ю., Т. ван Дейк, Кресс Г., Маколкін А., Фіске Дж., Ходж Р. та ін. Українські дослідники приєдналися до вивчення дискурсу з приходом 80-х та 90-х років

XX століття. Серед них були такі вчені, як Бистрицький Є., Павличко С., Андрусів С., Вовк В., Білий О., Гундарова Т., Клепіков А., Костенко Н., Сукаленко Н., Почепцов Г. [7, с. 5]. Це свідчить про активний інтерес до цього поняття та його розвиток у науковому середовищі.

Згодом Т. ван Дейк, визнаний голландський лінгвіст та дискурсолог, вніс значний внесок у розвиток вивчення дискурсу. Згідно з його підходом, поняття "дискурс" включає широкий спектр мовних і не мовних практик, які формують соціокультурний контекст. Важливою особливістю підходу ван Дейка є акцент на соціокогнітивних аспектах дискурсу. Ван Дейк розглядає дискурс як мовленнєві практики, які включають в себе вживання мови та інших символів для створення текстів. Тексти в його розумінні можуть бути усними або письмовими, а дискурс охоплює всі аспекти мовленнєвої діяльності [59, с. 81].

Наукові дослідження Ф. Бацевича є важливим внеском у розуміння дискурсу, який він визначає як мовленнєвий жанр і мовленнєвий акт. На думку дослідника, дискурс є типом комунікативної діяльності, який включає у себе не лише лінгвістичні аспекти, але і широкий спектр позамовних чинників, таких як соціальні, психічні, психологічні та інші. Він підкреслює, що це взаємодійне явище відбувається в конкретних умовах спілкування та регулюється стратегіями та тактиками учасників. За словами Бацевича, різноманітні мовленнєві жанри формуються завдяки взаємодії різних чинників. Це включає в себе мовні вирази, когнітивні процеси, а також вплив зовнішнього середовища та контексту спілкування. Такий підхід дозволяє зрозуміти дискурс як багатогранний процес, який відображає складні взаємодії між мовою та соціокультурним контекстом [13, с. 138].

Майкл Стаббс, у своїй теорії дискурсу, визначає три основні риси цього явища. По-перше, він підкреслює формальний аспект, розглядаючи дискурс як лінгвістичну одиницю, що перевищує обсяг речення. Таке трактування відоме як формальний сенс характеристики, що вказує на те, що дискурс охоплює більший лінгвістичний контекст. По-друге, в контексті змісту, Стаббс підкреслює соціальний аспект дискурсу, вказуючи на його пов’язаність з

використанням мови в соціальному контексті. Це вказує на те, що дискурс не просто передає інформацію, але також формується та використовується в рамках соціокультурних норм та взаємодій. По-третє, для Стаббса, дискурс є інтерактивним або діалогічним за своєю організацією. Це вказує на те, що дискурс формується через взаємодію між учасниками спілкування, що може включати не лише мовленнєві елементи, але й невербальні аспекти [62]. Тобто, Майкл Стаббс визначає головні ознаки дискурсу як формальність, соціальність та інтерактивність, що сприяє глибшому розумінню його природи та ролі у спілкуванні.

Значущий внесок у розумінні сутності дискурсу надає Селіванова О.О., виділяючи чотири типи координат. Її підхід розширює наше розуміння того, як дискурс взаємодіє з різноманітними аспектами життя та комунікації.

Перша координата, яку вона визначає, – це зв'язний текст у контексті численних фонових чинників. Це свідчить про те, що дискурс виникає в певному контексті, який може включати онтологічні, соціокультурні та психологічні впливи. Це розширює наше розуміння динаміки дискурсивного взаємодії, показуючи, що він формується під впливом різних чинників.

Другий тип координат – це закрита цілісна комунікативна ситуація або подія. Тут важливо розглядати дискурс як частину більш широкого процесу спілкування, де комуніканти та текст взаємодіють із загальним контекстом. Це відкриває можливості вивчення різних вимірів взаємодії та впливу.

Третя координата – це стиль як підмова мовного спілкування. Тут важливо враховувати, які елементи мовного виразу впливають на сприйняття дискурсу та як вони сприяють виникненню конкретного стилістичного підходу.

Четверта координата – це зразок мовної поведінки в певній соціальній сфері. Це відкриває шлях для вивчення, як соціальний контекст визначає особливості дискурсу та його взаємодії з визначеним середовищем [46, с. 121]. У цілому, підхід Селіванової дає можливість глибше розібратися в тонкощах дискурсивного аналізу та розкрити багатогранність його впливу на комунікацію та розуміння в різноманітних контекстах.

Сучасний тлумачний словник української мови розглядає дискурс як «міркування задля встановлення істини» [16, с. 247]. Сучасне розуміння дискурсу виходить за межі лише істинного чи хибного висловлювання і враховує його роль у конструюванні смислового середовища. Дискурс стає інструментом формування спільних уявлень, стереотипів, соціокультурних норм та цінностей. Словники відомого зарубіжного видання "Collins" визначають термін «дискурс» різнобічно, зокрема: 1) розмова та вербальна комунікація; 2) обговорення та розгляд предмета за допомогою усної чи письмової мови у формальному контексті; 3) складова тексту, яку лінгвісти використовують для аналізу різних лінгвістичних явищ; 4) усна або письмова комунікація між людьми [58, с. 54].

Подібну думку щодо терміну «дискурс» має Мартинюк А. П., який визначає термін «дискурс» як вид мовленнєво-розумової діяльності, яка виникає у певній ситуації та спрямована на взаємне сприйняття у життєвому просторі. Цей вид діяльності базується на присвоєнні мовної формі семіотичної значущості [33, с. 11]. Такий підхід до розуміння дискурсу, як ситуативно обумовленої інтерсуб'єктної мовленнєво-розумової діяльності, вказує на важливість контексту та взаємодії між учасниками комунікації. Він підкреслює, що дискурс не є відокремленим процесом, а виникає в конкретних обставинах та служить засобом взаєморозуміння.

Вивчаючи дискурс в сучасній лінгвістиці Ситник І. В. наголошує на багатозначності терміну «дискурс» та пропонує тлумачити зазначене поняття як сукупність різних усних або письмових текстів, створених з конкретною метою у певній комунікативній ситуації. Ці тексти мають спільну тему та виявляють особливу граматику, лексику, правила слововживання і синтаксису. Дискурс також характеризується, на думку вченого, особливою семантикою, і взаємодіє з екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними та іншими факторами в конкретному контексті [47, с.125]. У нашій роботі ми також візьмемо за основу вищезазначене визначення дискурсу.

Враховуючи велику кількість визначень та розбіжності у термінологічному апараті, Стаднік І. О. звертає увагу на дещо різну лінгвістичну природу понять «воєнний» та «військовий» дискурс. Воєнний дискурс, як мовленнєве утворення, націлене на сферу ведення бойових дій та воєнних конфліктів. Він репрезентується через вербальні та невербальні засоби вираження та актуалізується у конкретному ситуативному контексті, зберігаючи певний прагматичний потенціал. Його важливою особливістю є його втілення у мас-медійному просторі, де він взаємодіє з громадськістю та впливає на формування суспільної свідомості [49, с. 64].

На відміну від військового дискурсу, в якому військова комунікативна подія переходить у площину воєнної, воєнний дискурс визначається саме процесом ведення війни. Тут мовлення не є грою слів, але стає важливим елементом самого процесу воєнного конфлікту. Такий підхід розкриває, як воєнний дискурс може визначати спосіб сприйняття та взаємодії в контексті воєнних подій [49, с. 65]. Важливо враховувати, що військова та воєнна сфери мають потенціал для власних дискурсів, проте їх взаємодія може призводити до взаємного доповнення та уточнення. Такий взаємний вплив сприяє формуванню повноцінного розуміння воєнних явищ та їхнього впливу на суспільство.

Особливо важливою у розумінні термінології воєнно-політичного дискурсу є стаття видатного вченого та воєнного історика О. Є. Лисенка, який розглядає термін «військовий» як родовий щодо терміну «воєнний», вважаючи, що останній входить до першого як досить істотний сегмент. Його погляд відкриває шлях для розуміння ієрархії та взаємозв’язку між цими двома поняттями в контексті військової термінології. Це спостереження Лисенка О. Є. вказує на те, що терміни «воєнний» і «військовий» використовуються не лише як синоніми, але й як частини більшого лінгвістичного поля. Відзначивши родовість "військового" відносно «воєнного», вчений надає контексту глибшу розуміння та логіку використання цих термінів у воєнній історії [31]. Такий підхід до термінології свідчить про необхідність уважного вивчення відтінків і

відносин між словами у воєнно-політичному контексті. Це допомагає визначити точність та конкретність висловлення, що є важливим у розумінні та аналізі важливих історичних та військових подій.

Однією з цікавих точок зору у наукових дослідженнях про поняття «воєнний» та «військовий» висловили вчені О. Гуржій та Р. Пилявець, які вважають, що термін «військовий» має більшу точність та вужчий спектр в своїх складових аспектах, порівняно з поняттям «воєнний». Їхні наукові дослідження підкреслюють, що у сучасній війні, окрім збройної боротьби, важливу роль відіграють інші аспекти, такі як економічні, політичні, дипломатичні, ідеологічні та інформаційно-психологічні форми конфлікту. Вони наголошують, що сучасні війни не обмежуються лише використанням військових засобів та не стільки ведуться збройними силами, скільки різними суб'єктами, такими як держави, коаліції, народи, нації, класи, соціальні та релігійні групи [19, с. 7]. Цей погляд розширює уявлення про природу війни, визначаючи її як багатоаспектний конфлікт, де важливу роль відіграють не лише військові аспекти, але й широкий спектр суспільних, економічних та політичних чинників. Такий підхід відображає складність і сучасні тенденції ведення війни, де багатофакторний підхід стає ключем до повного розуміння динаміки воєнних конфліктів.

Розглядаючи воєнно-політичний дискурс у сучасних мас-медіа України, Щепка О. звертає увагу на те, що даний тип дискурсу можна розділіти на різні концепти на субконцепти, з основним гідроконцептом «війна» [55, с. 206]. Ми погоджуємось з даним твердженням, бо воєнно-політичний дискурс вміщує цілу низку понять, які входять в його основу, зокрема конфлікти, зброя, техніка, перемовини тощо. У перекладі важливо враховувати специфіку воєнно-політичного дискурсу, оскільки це вимагає точності, конкретності та відповідності контексту. Перекладач повинен бути осведомленим про термінологію та особливості мовлення у військово-політичних колах, щоб передати не лише буквальний зміст, але й тон та емоційний фон оригіналу.

Воєнно-політичний дискурс характеризується високим рівнем формальності та вживанням специфічної лексики. Важливою частиною цього дискурсу є використання термінів, які можуть мати різні відтінки значень в різних культурах та мовах. Перекладач повинен повною мірою розуміти контекст та відтінки значень, щоб точно передати інтенції та смислові нюанси в оригіналі. Ще однією складністю є вибір слів, які відображають мілітарний тон без перекручення сенсу оригіналу. Наприклад, терміни, що описують військові операції, можуть мати різні відтінки семантики в різних культурах. Також важливо враховувати, які асоціації викликають певні терміни в різних культурах. Наприклад, слова, що описують військові дії або зброю, можуть мати різне сприйняття залежно від історичного досвіду країн або їхньої політичної позиції. Тому перекладачу необхідно дуже уважно підходити до вибору слів, щоб передати інтенції та смислові нюанси оригіналу.

Крім мовних аспектів, важливо враховувати культурні особливості воєнно-політичного дискурсу. Терміни та вислови, які можуть бути зрозумілі в одній культурі, можуть мати інші конотації в інших. Перекладач повинен бути чутливим до культурних відмінностей та уникати непорозумінь, які можуть виникнути через неправильне тлумачення виразів чи вживання термінів.

Воєнно-політичний дискурс у перекладознавстві є складною та важливою галуззю. Дослідження цього поняття дозволяє краще розуміти особливості мовлення у воєнно-політичних контекстах та розробляти ефективні стратегії перекладу.

1.2. Загальні підходи до перекладу текстів воєнно-політичного дискурсу

Воєнно-політичний дискурс є важливим аспектом міжнародних відносин та безпеки. Переклад воєнно-політичних текстів вимагає від перекладачів специфічних навичок і підходів. Переклад воєнно-політичного дискурсу вимагає глибокого розуміння специфічної термінології та контексту. Перекладач повинен бути обізнаним щодо військових стратегій, політичних

доктрин та знати більше про сучасні міжнародні відносини. Вивчення термінів та понять, що використовуються у військовому та політичному середовищі, дозволяє перекладачу вірно відтворювати сенс та важливість виразів у перекладі. Воєнно-політичний дискурс часто використовує специфічну лексику та стилістику, які можуть бути непростим завданням для перекладача. Важливо зберігати офіційний та формальний характер тексту, використовуючи відповідні еквіваленти в мові перекладу. Перекладач повинен дотримуватися строгих стилістичних норм та зберігати атмосферу авторитетності та серйозності оригіналу.

У підручнику Балабіна В.В. «Основи військового перекладу» зазначається, що підходи до перекладу текстів на військову тематику переважно співпадають з перекладом суспільно-політичних та науково-технічних текстів. Крім того, дослідник пропонує розділяти тексти військової тематики за наступними категоріями: військово-політичні, військово-технічні та військово-спеціальні [6, с. 8]. На нашу думку, такий поділ є найбільш вдалим, бо розмежовує переклад за сферами вживання та значенням, враховуючи політичний контекст, технічні питання та спеціалізовані аспекти у військовому комунікативному середовищі. Такий підхід дозволяє краще визначати специфіку текстів та ефективніше вирішувати завдання перекладу військової інформації.

Описуючи класифікацію текстів у військовому перекладі, Нікіфорова О. М. також зазначає, що тексти військово-політичної тематики виконують інформативну функцію, повідомляючи про важливі події та інші аспекти оборони держави. Ці тексти входять до офіційно-ділового стилю і характеризуються офіційністю, неособистісним характером, об’єктивністю і беземоційністю. Змістовне наповнення включає в себе військову, суспільно-політичну та лексику ділового спілкування, що відображена у термінах, стандартних висловах, номенклатурах та кліше, визначаючи їх приналежність до різних підстилів, таких як законодавчий, дипломатичний та адміністративно-канцелярський [37, с. 38]. На наш погляд, важливою є вказівка на адресатів

таких текстів, серед яких зазначаються військові, політики, дипломати, аналітики, науковці, фахівці в галузі оборони та інші. Це свідчить про широкий коло зацікавлених осіб та сфер використання військово-політичних текстів.

Досліджуючи військово-політичні тексти Гудманян А. та Галицька Х. звертають увагу на те, що військові тексти часто використовують пасивний стан, герундіальні та інфінітивні конструкції, короткі фрази та стандартні вислови. Головна мета – досягнення лаконічності та чіткості. Крім того, дослідники помічають суттєві відмінності у деталізації при перекладі військових понять [18, с. 34]. Ми погоджуємось з цим твердженням, бо у військово-політичній сфері важливим є швидкість передачі інформації, тому переклад не має бути розлогим та переповненим літературних зворотів та виразів, а натомість влучно та зрозуміло передавати необхідну інформацію.

З думкою попередніх дослідників також погоджується Лаврик М. В., яка прийшла до висновку, що військово-політичні тексти призначені для фахової аудиторії і вирізняються відсутністю емоційного впливу. На думку дослідниці, військово-політичний переклад, який входить у спеціальний переклад, має яскраво виражену комунікативну функцію. Його особливістю є використання багатої термінології та точний виклад матеріалу без образно-емоційних засобів. Це спеціалізований переклад для військових та політичних матеріалів оперативного призначення [30, с. 67].

Вивчаючи жанрово-стильову специфіку військового перекладу, Балабін В. В. вказує на чотири основні функціональні стилі військових текстів: розмовний, офіційно-діловий, інформаційно-публіцистичний та науково-технічний. На думку вченого, військовий перекладач повинен враховувати типові ознаки цих стилів у своїй роботі. Крім того, Балабін В. В. рекомендує використовувати універсальний підхід до перекладу військових текстів, забезпечуючи передачу комунікативної функції, семантики, стилю та структури тексту вихідної мови. Важливо враховувати комунікативну ситуацію, прагматичні аспекти та стилістичні норми цільової військової мови [4, с. 70].

Дослідження передумов становлення наукової школи військового перекладу в Україні є важливим етапом в розвитку цієї галузі. Початкові кроки у цьому напрямку зробила Нікіфорова О. М., яка вказує на актуальність постійного формування військових шкіл. Її наголос на постійному розширенні обсягу знань та інформації в цій галузі свідчить про необхідність неперервного навчання та адаптації до сучасних викликів [34, с. 108].

Серед останніх досліджень у військовому перекладі значна увага приділяється роботам Балабіна В. В., який впроваджує новий навчально-методичний комплекс «Військовий переклад», що охоплює різні матеріали з військовополітичного, військово-технічного та військово-спеціального перекладу. Теорія військового перекладу є частиною перекладознавства, що визначається високою міждисциплінарністю та тісними зв'язками з філологічними, мовознавчими та іншими науками. Відповідно до цього дослідник надає власне визначення військового перекладу як особливого типу мовного перекладу, який виконується у збройних силах для забезпечення лінгвістичних потреб та вирішення завдань військового контексту [5, с. 12]. Отже, «Військовий переклад» відзначається не лише передачею мовного змісту, але і врахуванням особливостей військового середовища. У цьому контексті важливо враховувати військову термінологію, протоколи та вимоги безпеки, щоб забезпечити точність та ефективність комунікації. Крім того, військовий переклад може включати адаптацію іноземних термінів та виразів у відповідність до вимог військової термінології країни.

На думку Щепка О. воєнно-політичний дискурс передбачає спілкування, що відбувається серед військових фахівців, і використання мовлення, що характеризується мілітарним підтекстом. Звіти військових перед пресою, відповіді на запитання ЗМІ та інші комунікаційні дії, що інформують громадськість про хід військових дій, вже увійшли у воєнно-політичний дискурс. Цей вид дискурсу включає елементи мовлення, які мають як мілітарний, так і політичний характер з метою обґрунтувати чи виправдати військові операції з політичних позицій [55, с. 205].

Теоретичним підґрунтям нашого дослідження слугували праці Балабіна В. В., які стосуються теорії військового перекладу, що ґрунтується на загальних лінгвістичних принципах теорії та практики перекладу, а також праці Щепка О., у яких розглядається воєнно-політичний дискурс та його особливості. Слід зауважити, що воєнно-політичні тексти часто мають велику інформаційну цінність, тому важливо зберігати цю цінність під час перекладу. Перекладач повинен враховувати не лише буквальний зміст, але й важливість кожного елемента тексту для його загального змісту. Це допомагає уникнути втрати ключової інформації та зберегти оригінальний зміст тексту.

Воєнно-політичний дискурс відіграє ключову роль у формуванні світової політики та визначенні міжнародних відносин. Переклад текстів цієї сфери вимагає не лише мовних, а й культурних компетенцій, оскільки кожна країна має свою унікальну культурну специфіку, відповідно до якої воєнно-політичні тексти можуть по-іншому сприйматися та тлумачитися. Переклад воєнно-політичних термінів може виявитися складним завданням через специфіку мовної та культурної традиції. Деякі терміни можуть мати унікальні відтінки значень, які не легко передати між мовами без втрати точності. Важливо також враховувати культурні конотації та символи, які можуть бути використані в воєнно-політичному дискурсі. Перекладач повинен бути знайомий з історичними подіями, традиціями та менталітетом країни-джерела та країни-отримувача для точного передавання значень та відтінків [60, с. 27]. Тому, переклад текстів воєнно-політичного дискурсу необхідно виконувати із врахуванням культурних чинників країн, що беруть участь у комунікації. Тільки такий комплексний підхід дозволить зберегти точність та адекватність тексту, зберігаючи його емоційне й інтелектуальне навантаження. Культурна специфіка перекладу воєнно-політичних текстів відображається у виборі термінології, уваги до національних контекстів та різних емоційних підтекстів. Недолік урахування культурних особливостей може призвести до зміни смислу тексту та спотворення первинних ідей.

Отже, підходи до перекладу воєнно-політичного дискурсу вимагають від перекладача не лише мовних навичок, але й широкого розуміння політичних, військових та культурних аспектів. Специфіка цього дискурсу робить його важким завданням, проте правильні підходи дозволяють забезпечити точний та ефективний переклад, який враховує всі нюанси оригіналу.

Висновки до першого розділу

Поняття «воєнно-політичний дискурс» у перекладознавстві виявляється ключовим для забезпечення точності та ефективності перекладу у сфері міжнародних відносин та безпеки. Розуміння специфіки цього дискурсу, вивчення термінології та особливостей мовлення у військово-політичних колах є необхідними етапами для перекладача. Успішне виконання цього завдання допомагає забезпечити вірну передачу сенсу та емоційного фону воєнно-політичних текстів у мові перекладу. Розглянувши поняття «дискурс» ми зупинилися на твердженні, що термін «дискурс» має кілька значень, і ми пропонуємо розглядати його як сукупність різних усних або письмових текстів , створених з певною метою в конкретних комунікативних обставинах.

Воєнно-політичний дискурс відзначається високою формальністю та використанням специфічної лексики, що може мати різні відтінки значень у різних культурах. Перекладач повинен бути досконало знайомий з контекстом та смисловими нюансами, щоб передати інтенції оригіналу точно. Також важливо уникати вибору слів, що можуть викликати неправильні асоціації в інших культурах. Культурні відмінності варто також брати до уваги, оскільки терміни та вислови можуть мати різні конотації у різних культурних контекстах. Таке розуміння допомагає перекладачам уникнути непорозумінь та забезпечити вірний та точний переклад у воєнно-політичному дискурсі, що є важливим завданням і вимагає глибокого розуміння мовних та культурних аспектів.

Загальні підходи до перекладу текстів воєнно-політичного дискурсу є ключовим елементом забезпечення точності, ефективності та адекватності перекладу у цій специфічній галузі. Суттєве розуміння термінології та контексту військово-політичних текстів, уважне врахування специфічної лексики та стилістики, адаптація до культурних особливостей та збереження інформаційної цінності – це основні аспекти, які допомагають перекладачам впоратися із завданням перекладу воєнно-політичного дискурсу.

Сприйняття тексту у воєнно-політичному контексті визначається не лише його буквальним значенням, але й контекстуальними та культурними відмінностями. Тому вивчення та ретельне розуміння політичного фону, стратегій та військових термінів є необхідним етапом перед перекладом. Важливим елементом в перекладі воєнно-політичного дискурсу є уважне врахування лексичної та стилістичної специфіки тексту. Збереження формальності та офіційності оригіналу допомагає передати його сенс та інтонацію, зберігаючи важливість тексту.

Військово-політичний дискурс має інформативну функцію, спрямовану на повідомлення про стан державної політики національної безпеки та інші аспекти оборони. Такі тексти характеризуються офіційністю, неособистісним характером та використанням стандартних висловів та термінів. До граматичних та синтаксичних особливостей військових текстів включають пасивний стан, герундіальні та інфінітивні конструкції, короткі фрази та стандартні вислови з метою досягнення лаконічності та чіткості. Слід додати також відсутність емоційного впливу та використання спеціалізованої термінології у військово-політичному перекладі, який є комунікативним та призначений для фахової аудиторії.

Крім того, розуміння культурних відмінностей та відповідне їх врахування у перекладі сприяє успішному сприйняттю тексту в різних культурних середовищах. Перекладач повинен бути чутливим до можливих нюансів та уникати вживання термінів чи висловів, що можуть викликати непорозуміння чи конфлікти.

Узагальнюючи, вірний переклад воєнно-політичного дискурсу вимагає від перекладача глибокого знання предметної області, високої мовної компетенції та культурної чутливості. Зазначені підходи допомагають вирішувати труднощі, які виникають у процесі перекладу в цій важливій та відповідальній галузі.

РОЗДІЛ 2
ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ ТЕМАТИКИ

2.1. Переклад військової термінології

Переклад текстів воєнно-політичної тематики, зокрема промов світових лідерів, є складним завданням, що потребує не тільки глибокі знання мови, але і усвідомлення контексту, політичних відтінків та культурних особливостей. Цей розділ спрямований на вивчення особливостей перекладу текстів, що стосуються військових дій, геополітичних відносин та світової політики. На прикладі перекладів промов світових лідерів ми розглянемо важливі лексичні та стилістичні аспекти перекладу воєнно-політичних текстів, а також вплив культурних та політичних чинників на процес перекладу. У другому розділі ми розкриємо ключові виклики, з якими зіштовхується перекладач у цій сфері, та запропонуємо стратегії та підходи до їх вирішення. Для аналізу обрано такі тексти промов як: *«Виступ Президента Байдена щодо подальшої підтримки України»*, *«Виступ Президента Байдена на 78-й сесії Генеральної асамблеї ООН»*, *«Заява Президента Байдена щодо ракетних ударів Росії»*, *«Промова Міністерки фінансів США Джанет Л. Єллен про підтримку США України»*, *«Виступ Державного секретаря Ентоні Дж. Блінкена на конференції, присвяченій Україні (сесія 1)»* та *«Промова Посла США Бріджит Брінк на заході NV «Діалоги про відновлення України»»*.

Переклад військової термінології є важливою складовою у сфері міжнародних військових співробітництв та комунікації. Завдяки точному та однозначному перекладу військових термінів можливо уникнути непорозумінь та помилок під час спільних військових операцій, навчань та інших видів військової діяльності.

У відібраних із сайту посольства США в Україні воєнно-політичних текстах промов світових лідерів нами було виокремлено 62 військових терміни, які перекладені українською мовою за допомогою способів, описаних нижче.

2.1.1. Переклад за допомогою кальки

Калька – це дослівний або буквальний переклад, наприклад:

"*Back in April, just one day in this devastating aggression, in the city of Uman – hundreds of miles from* ***the front lines*** *– another assault of Russian missiles on innocent Ukrainian civilians, on apartment buildings hundreds of miles away"* (SAJB, 2023, https://www.state.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

«*У квітні, лише в один день цієї нищівної агресії, в місті Умань – за сотні кілометрів від* ***лінії фронту*** *– стався черговий удар російських ракет по невинних українських мирних жителях, по житлових будинках за сотні кілометрів»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

При перекладі військового терміну "front lines" перекладач вживає кальку «лінія фронту». Такий підхід допомагає зберегти точність перекладу, а також зрозумілість для читача. Розглянемо наступний приклад калькування:

"And we're working with our partners to address Iran's destabilizing activities that threaten regional and global security and remain steadfast in our commitment that Iran must never acquire ***a nuclear weapon****"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«*І ми працюємо з нашими партнерами над протидією дестабілізаційній діяльності Ірану, яка загрожує регіональній і глобальній безпеці, і залишаємося непохитними у своєму зобов'язанні щодо того, що Іран ніколи не повинен отримати* ***ядерну зброю****»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Переклад за допомогою кальки «ядерна зброя» є точним і відображає сенс оригінального вислову "a nuclear weapon". Поняття «ядерна зброя» однозначно

передає ідею про використання ядерної енергії у якості засобу атаки або оборони, оскільки мова йде про збройний арсенал із використанням ядерних вибухових пристроїв. Проаналізуємо інший приклад:

"We have provided so far $37 billion in security assistance, and that is security assistance that is helping on ***the battlefield****"* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/)

«На сьогодні ми надали 37 мільярдів доларів на безпекову допомогу, і це безпекова допомога, яка допомагає на ***полі бою****»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/)

Переклад "the battlefield" як «поле бою» є калькою, де відбувся поморфемний переклад. «Поле бою» точно передає місце військових дій, де відбуваються зіткнення між військовими силами. Цей переклад є чітким та зрозумілим для читача, оскільки він узгоджується з військовим контекстом і зберігає оригінальне значення терміну. Іншим прикладом кальки є:

"Just as security assistance bolsters the front lines, I believe that this economic assistance is fortifying ***the home front*** *– thereby strengthening Ukraine's resistance"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Подібно до того, як безпекова допомога зміцнює лінію фронту, я вважаю, що ця економічна допомога зміцнює ***домашній фронт****– тим самим підсилюючи опір України»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад "the home front" як «домашній фронт» здійснено за допомогою комбінованої кальки, де одним з елементів є слово-інтернаціоналізм. Такий переклад вірно передає значення терміна в контексті військових або військово-політичних текстів та описує сферу життя країни або території, яка не безпосередньо військово залучена до конфлікту, але відчуває його наслідки, зокрема економічні, соціальні або політичні зміни. Цей термін

використовується для опису мобілізації ресурсів, підтримки військових зусиль та забезпечення стабільності на території країни під час війни або конфлікту, відтворює ідею внутрішнього фронту, яка є важливою у військовій стратегії та аналізі. У процесі аналізу перекладу кальки “full-scale invasion” як «повномасштабне вторгнення», важливо врахувати не лише лексичні аспекти, але й контекстуальні:

“Yesterday marked 11 months since Russia’s brutal, ***full-scale invasion*** *of Ukraine”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Вчора виповнилося 11 місяців з часу жорстокого, ***повномасштабного вторгнення*** *Росії в Україну»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У контексті військової термінології переклад калькою “full-scale invasion” вказує на широкомасштабну, повну мобілізацію та напад на територію або країну. Такий переклад чітко передає ідею масштабності та серйозності вторгнення, яке є ключовим аспектом оригінального вислову. Наступний приклад калькування:

“To liberate their land, they need to be able to counter Russia’s evolving ***tactics and strategy*** *on the battlefield in the very near term”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Щоб звільнити свою землю, вони повинні бути здатними протистояти мінливій ***тактиці і стратегії*** *Росії на полі бою в найближчій перспективі»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад слів “tactics” як «тактики» та “strategy” як «стратегії» відповідає їхньому змісту та контексту військової діяльності. У військовому вжитку «тактика» вказує на конкретні методи, прийоми та дії, що використовуються для досягнення цілей. Вона часто відноситься до специфічних рухів та маневрів військових формувань під час зіткнення з противником. З іншого боку,

«стратегія» стосується загального планування та напрямку дій, спрямованих на досягнення стратегічних цілей у військовій сфері. Вона визначає загальні цілі та шляхи досягнення успіху на стратегічному рівні, включаючи розміщення військ, розвиток оборонних та нападних планів, а також використання ресурсів для забезпечення довгострокових військових цілей. Тому вживання кальки є виправданим. У наступному прикладі також застосовано калькування:

"They need to improve their ability to maneuver ***in open terrain****"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Їм потрібно покращити свою здатність маневрувати ***на відкритій місцевості****»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Фраза "open terrain" означає відкриту місцевість, де відсутні природні перешкоди або укриття. Переклад передає ідею того, що військові здійснюють маневри у відкритій місцевості, де вони можуть вільно рухатися та виконувати стратегічні дії без значних перешкод чи обмежень.

У наступному прикладі знаходимо також використання кальки при перекладі "missile battery" – ракетна батарея, а перше слово "Patriot" є власною назвою:

"In addition to the Leopard tanks that Germany, like the United States, is also – Germany is also sending Patriot ***missile battery****"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/). *Виділити жирним missile battery*

«На додаток до танків Leopard, які Німеччина, як і Сполучені Штати, також передає Україні, Німеччина також надсилає ***ракетну батарею*** *Patriot»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Слово "Patriot" вказує на військову одиницю, яка складається з ракет системи «Патріот». Калька допомагає передати точність назви, надаючи чітке уявлення про те, що мова йде про батарею, яка використовує ракети «Патріот».

До перекладу калькуванням військової техніки відноситься також наступний приклад:

"Much of the public focus has been on the critical security support we are providing for Ukraine's brave military: tanks, ***air defense systems****, ammunition, and more"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Увага громадськості була значною мірою зосередження на критично важливій безпековій підтримці, яку ми надаємо відважним військовим України: танки, ***системи протиповітряної оборони****, боєприпаси тощо»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад терміну "air defense systems" як «системи протиповітряної оборони» відтворює основний зміст оригіналу. «Системи протиповітряної оборони» вказують на комплекс технічних засобів і установок, які призначені для захисту від повітряних загроз, таких як ворожі літаки, ракети та дрони. Військові тактики на полі бою також можуть перекладатись за допомогою кальки:

"With spring approaching, the Ukrainian forces are working to defend the territory they hold and preparing for additional ***counter-offensives****"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«З наближенням весни українські війська захищають території, які вони утримують, і готуються до нових ***контрнаступів****»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад "counter-offensives" як «контрнаступів» також відповідає оригіналу. "Counter-offensive" – це військова операція, спрямована на протидію ворожому наступові, тому термін «контрнаступ» адекватно передає цей контекст. Іншим прикладом калькування терміну є:

“And I just want to say that as Ukraine looks toward this future, I’m very confident in Ukraine’s leadership, in ***the armed forces*** *on the battlefield”* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

«І хочу просто зазначити, що коли Україна дивиться в це майбутнє, я дуже впевнена в українському керівництві, в її ***збройних силах*** *на полі бою»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

Переклад “the armed forces on the battlefield” як «збройних силах на полі бою» в цілому передає сенс оригіналу, але є кілька моментів, які варто врахувати. Термін “the armed forces” в оригіналі означає загальний або універсальний термін для всіх збройних сил країни. Український еквівалент «збройні сили» також може використовуватися в цьому контексті.

Переклад терміну “infantry fighting vehicles” як «бойові машини піхоти» є також прикладом калькування, де має місце перестановка елементів у перекладі:

“Sweden is donating ***infantry fighting vehicles****”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Швеція передає ***бойові машини піхоти****»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У військовому контексті, “infantry fighting vehicles” – це броньовані транспортні засоби, спеціально призначені для перевезення військової піхоти та забезпечення її підтримкою в бою. Такий переклад чітко передає функціональне призначення та складові цих транспортних засобів. Розглянемо інший приклад:

“This is making it harder for Russia to replace the over 9,000 ***military vehicles****, artillery, and other pieces of equipment it has lost on the battlefield”* (TSY,

2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Це ускладнює для Росії заміну понад 9000 ***військових транспортних засобів****, артилерійських систем та іншого обладнання, які вона втратила на полі бою»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад фрази “military vehicles” як «військових транспортних засобів» відповідає оригіналу, адже зазначений термін може включати в себе різноманітні типи транспортних засобів, такі як військові автомобілі, вантажівки, бронетранспортери тощо.

Отже, використання кальки дозволяє зберегти точність та специфіку оригінальних військових термінів, що особливо важливо у воєнному контексті, де чіткість та однозначність термінології має критичне значення. Такий підхід допомагає уникнути спотворень і забезпечує однакове розуміння термінів у всіх мовах.

2.1.2. Використання інтернаціоналізмів у перекладі

Інтернаціоналізмами є лексичні одиниці, які за структурними та семантичними схожостями однакові у різних країнаї світу. У процесі запозичення слово або вираз з однієї мови переймається в іншу мову без перекладу, з адаптацією оригінального звучання і часто переходом на інший алфавіт, наприклад:

“They need to improve their ability ***to maneuver*** *in open terrain”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Їм потрібно покращити свою здатність ***маневрувати*** *на відкритій місцевості»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад “maneuver” як «маневрувати» є запозиченням з французької мови. У воєнній тематиці та в контексті стратегічного планування або бойових

дій, термін “to maneuver” означає виконання рухів або дій з метою отримання переваги над противником. Переклад «маневрувати» передає цей сенс та відтворює дієвість оригіналу. Таким чином, переклад «маневрувати» є адекватним та відповідає мовним та стилістичним вимогам воєнної термінології.

Наступним прикладом слова-інтернаціоналізму є:

*“**The bombing** of hospitals”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«**Бомбардування** лікарень»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Перекладач вдало підібрав відповідний іменник для відтворення герундія. Переклад “the bombing” як «бомбардування» є адекватним і відповідає оригінальному значенню терміну. «Бомбардування» відображає процес атаки повітряними силами за допомогою бомб або ракет, що відправляються на місцевості або об’єкти. Цей переклад є зрозумілим та відповідає контексту військових дій, де здійснюється атака за допомогою авіації.

У наступному прикладі також знаходимо слово-інтернаціоналізм, яке є військовим терміном і має свій відповідник (еквівалент) в українській мові:

*“And today — today, I’m announcing that the United States will be sending 31 Abram tanks to Ukraine, the equivalent of one Ukrainian **battalion**”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«І сьогодні — сьогодні я оголошую про те, що Сполучені Штати передадуть Україні 31 танк “Абрам”, що еквівалентно одному українському **батальйону**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад слова “battalion” як «батальйон» є точним і відповідає його військовому значенню. У військовій термінології “battalion” – це великий військовий підрозділ, що складається звичайно з однієї або декількох рот.

Такий переклад зрозумілий та відтворює сенс оригіналу. Переклад терміну “howitzers” як «гаубиці» є також військовим терміном-інтернаціоналізмом, який був запозичений, а потім адаптований:

“Denmark and Estonia are sending ***howitzers”*** (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Данія та Естонія надсилають ***гаубиці****»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У військовому контексті, “howitzers” – це вид артилерійської зброї, яка відрізняється від звичайних гармат тим, що має більший кут відхилення ствола і може стріляти як на плоскій траєкторії, так і з великого кута вгору.

2.1.3. Переклад за допомогою еквівалента

Переклад воєнних термінів еквівалентами (відповідниками) – це використання термінів або виразів у мові перекладу, які мають той самий або подібний зміст до оригінальних воєнних термінів. Еквівалентний переклад воєнних термінів допомагає зберегти точність та відтворити специфіку мови оригіналу, що є важливим у воєнній тематиці, де точність та зрозумілість є критичними, наприклад:

“And obviously it’s had a challenge with all of Russia’s ***missiles and the drones*** *that have tried to destroy the energy grid over last winter”* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

«Очевидно, що ця галузь зіткнулася з викликом коли російські ***ракети*** *і* ***безпілотники*** *намагалися зруйнувати енергосистему минулої зими»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

Переклад “Russia’s missiles and the drones” як «російські ракети і безпілотники» є в цілому адекватним і передає основний зміст оригіналу.

Термін “drones” може посилатися на безпілотні літальні апарати, які також використовуються у військових операціях. Під час перекладу за допомогою еквіваленту можна застосовувати запозичення або шукати відповідник у цільовій мові. У даному випадку перекладач зробив вибір на користь українського еквівалента. У наступному прикладі знаходимо інші військові терміни, перекладені відповідниками:

*“That they will don **body armor** to sow and harvest their fields to guard against landmines and other unexploded **ordinances**”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Що вони одягатимуть **бронежилети**, щоб сіяти та збирати врожай на своїх полях, щоб захиститися від наземних мін та інших нерозірваних **боєприпасів**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад фрази “body armor” як «бронежилети» є досить точним і адекватним, оскільки застосовується еквівалентний переклад. “Body armor” зазвичай використовується для захисту тіла військових від куль та інших загроз, і «бронежилети» як переклад відповідає цій ідей. Щодо перекладу “ordinances” як «боєприпасів», варто зазначити, що термін “ordinances” охоплює більше, ніж просто боєприпаси, так як це можуть бути будь-які нерозірвані вибухівки або бомби, які можуть залишатися небезпечними після військових дій. Таким чином, термін «боєприпаси» може бути не вичерпним, але він досить чітко передає основну ідею нерозірваних вибухівок чи бомб. Проаналізуємо наступний приклад еквівалентного перекладу:

*“Much of the public focus has been on the critical security support we are providing for Ukraine’s brave military: tanks, air defense systems, **ammunition**, and more”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Увага громадськості була значною мірою зосередження на критично важливій безпековій підтримці, яку ми надаємо відважним військовим України:

танки, системи протиповітряної оборони, ***боєприпаси*** *тощо»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад “ammunition” як «боєприпаси» є відповідником в українській мові, який точно передає значення оригіналу. «Боєприпаси» охоплюють усі види боєзапасу, такі як кулі, снаряди, ракети тощо, і використовуються для збройних сил під час ведення бойових дій. Переклади є адекватним та зрозумілим у контексті військових операцій та оборонних стратегій. Ще одним прикладом перекладу відповідником є:

“With spring approaching, the Ukrainian forces are working ***to defend the territory*** *they hold and preparing for additional counter-offensives”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«З наближенням весни українські війська ***захищають території****, які вони утримують, і готуються до нових контрнаступів»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад “the Ukrainian forces” як «українські війська» відображає зміст оригіналу, чітко показуючи, що мова йде про військові сили України. Інший термін “to defend the territory” використовується в контексті воєнної тематики та означає захист території від можливих загроз з боку ворога. Еквівалентний переклад «захищати територію» передає той самий зміст та стилістично відповідає оригіналу, що є важливим у воєнному контексті. У цьому випадку, еквівалентний переклад є вдалим та точним. Проаналізуємо інші терміни:

“Lithuania is providing ***anti-aircraft guns****”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Литва надає ***зенітні гармати****»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У контексті військової термінології, “anti-aircraft guns” термін вказує на зброю, яка призначена для обстрілу атакуючих повітряних цілей, таких як літаки або вертольоти. Термін «зенітні гармати» використовується для опису таких збройних систем, що мають можливість вести вогонь вгору на великі висоти, де зазвичай розташовані повітряні цілі. Розглянемо наступний приклад перекладу відповідником:

*“Italy is giving **artillery**”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Італія надає **артилерію**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Термін “artillery” використовується для позначення великокаліберної військової техніки, зазвичай знаходиться на задньому фронті, і призначена для стрільби з гармат, гаубиць, ракетних систем тощо. Таким чином, український переклад «артилерія» передає суть оригіналу і чітко вказує на цю складову військової техніки. Переклад військової техніки вимагає розумінні самого призначення техніки, наприклад:

*“Together with our Allies and partners, we’ve sent more than 3,000 armored vehicles, more than 8,000 [800] artillery systems, more than 2 million rounds of artillery ammunition, and more than 50 advanced **multi-launch rocket systems**, **anti-ship and air defense systems**, all to help counter Ukraine’s [Ukraine counter] brutal aggression that is happening because of Russia”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«*Разом з нашими союзниками і партнерами ми відправили понад 3000 бронемашин, понад 8000 [800] артилерійських систем, понад 2 мільйони артилерійських боєприпасів і понад 50 сучасних **реактивних систем залпового вогню**, **протикорабельних систем** і **систем протиповітряної оборони**, і все це для того, щоб допомогти Україні протистояти жорстокій агресії, яка*

відбувається з боку Росії» (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад “multi-launch rocket systems” як «реактивних систем залпового вогню» перекладемо відповідником-терміном в українській мові. Ця фраза вказує на високотехнологічні системи реактивних залпових вогневих комплексів з можливістю одночасного запуску декількох ракет. Переклад термінів “anti-ship and air defense systems” як «протикорабельних систем і «систем протиповітряної оборони» є еквівалентним. Ці терміни вказують на системи, які призначені для захисту від атак з повітря та з моря, і включають в себе як протиповітряні комплекси, так і комплекси проти кораблів. Іншими прикладами перекладу військових термінів їх українськими еквівалентами є:

“And it’s struggling amid shortages of inputs for ***tanks, aircraft, and submarines****”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Вона зазнає дефіциту складових для ***танків, літальних апаратів*** *та* ***підводних човнів****»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Слово «танки» в українській мові відображає те ж саме поняття, що й вихідне слово “tanks” в англійській мові – броньовані бойові машини, призначені для ведення бойових дій на суші. Переклад «танки» точно передає ідею бронетехніки в контексті військового конфлікту чи операції. У той же час для таких понять “aircraft” – «літальний апарат» та “submarines” – «підводний човен» перекладач використовує відповідник. Українське слово «літальний апарат» передає суть терміну “aircraft”, який охоплює будь-які засоби повітряного транспорту, такі як літаки, вертольоти, дельтаплани, а також безпілотні літальні апарати. Цей переклад точно відображає ідею повітряних засобів та зручний для використання в контексті військової або цивільної авіації. Переклад слова “submarines” як «підводний човен» є відповідним і точним. «Підводний човен» є терміном, що використовується для опису великих військових чи цивільних суден, які здатні плавати під водою на певній

глибині. Термін “submarines” описує підводні судна, що мають здатність занурюватися та випливати, а також вести бойові чи наукові дії під водою. У наступному реченні міститься термін “armored capability” перекладений українським відповідником, який є військовим терміном «бронетанкові можливості»:

*“**Armored capability**, as General Austin will tell you, spe- — is — has been — has been critical”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«**Бронетанкові можливості**, як скаже вам генерал Остін, мають вирішальне значення»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Терміни “armored” описує здатність бути броньованим, а “capability” вказує на можливість виконання певних завдань або функцій. У контексті військової техніки, такий як танки, “armored capability” вказує на їхню здатність захищати військових від ворожих атак. У наступному реченні фраза “critical air defense systems” є словосполученням воєнно-політичного дискурсу, бо має оціночне значення та перекладається буквально з використанням українських відповідників як «критично важливі системи протиповітряної оборони» відображає основний зміст оригіналу: Критичний не є частиною терміну

*“France, Canada, the UK, Slovakia, Norway, and others have all donated critical **air defense systems** to help secure Ukrainian skies and save the lives of innocent civilians who are literally the target — the target of Russia’s aggression”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Франція, Канада, Велика Британія, Словаччина, Норвегія та інші країни надали критично **важливі системи протиповітряної оборони**, щоб допомогти захистити українське небо і врятувати життя невинних цивільних, які буквально є мішенню – мішенню російської агресії»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Термін “air defense systems” вказує на технічні засоби, призначені для захисту від атак з повітря. Такий переклад передає ідею про те, що ці системи є важливими для ефективної оборони від ворожих повітряних загроз.

2.1.4. Транслітерація в перекладі військових термінів

Власні назви військової техніки передаються за допомогою транслітерації, наприклад:

***“The Abrams tanks** are the most capable tanks in the World”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«**Танки “Абрамс”** є найпотужнішими танками у світі»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

“The Abrams” є конкретним модельним найменуванням танків, а переклад «танки «Абрамс»» точно передає це конкретне найменування. Розглянемо інший приклад:

*“Latvia is providing more **Stinger missiles**”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Латвія надає більше **ракет “Стінгер”**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Такий переклад є відповідним і точним. “Stinger missiles” вказує на конкретний тип ракет – «Стінгер». Тому переклад «ракети «Стінгер» за допомогою транслітерації передає суть оригінального вислову, чітко ідентифікує тип озброєння і залишається зрозумілим для аудиторії. Відповідний переклад зустрічаємо і у наступному реченні:

*“The UK — the United Kingdom — recently announced that it is donating **Challenger 2 tanks** to Ukraine”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Сполучене Королівство — нещодавно оголосили, що передають Україні ***танки Challenger 2»*** (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Такий переклад відображає зміст оригінального вислову, що вказує на конкретну модель танків “Challenger 2”. Цей переклад точно передає інформацію про тип техніки, тому використання транслітерації є доречним. Слід зауважити, що описового перекладу під час аналізу військових термінів у текстах промов не виявлено.

Отже, досягнення високого рівня військового перекладу сприяє покращенню співпраці між військами різних країн та сприяє зміцненню безпеки та стабільності у міжнародному військовому співтоваристві.

2.2. Переклад термінів воєнно- політичного дискурсу

2.2.1. Переклад калькою

У сучасному світі, де взаємодія між країнами та культурами є нормою, переклад термінів політичного дискурсу стає важливим інструментом для забезпечення ефективного спілкування та розуміння міжнародних відносин. Відмінності у політичних системах, ідеологіях та культурних цінностях створюють виклики для перекладу, адже терміни можуть мати різні конотації та асоціації в різних країнах та мовах. Нижче описується способи перекладу такої термінології. Найбільш поширеним способом перекладу цих лексичних одиниць є кулькування. Калькування було використано у наступних випадках:

“And second, we are leading an unprecedented ***multilateral sanctions coalition*** *to impose severe economic costs on Russia for its war”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«По -друге, ми очолюємо безпрецедентну ***багатосторонню коаліцію*** *щодо* ***санкцій****, покликаних спричинити суворі економічні втрати для Росію за її*

війну» (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад “multilateral” як «багатосторонній» можна розглядати як кальку. Однак, в багатьох випадках, такий переклад є відповідним і точним, особливо коли мова йде про міжнародні відносини, де «багатосторонні» використовується для опису угод або процесів, що включають участь трьох або більше сторін. Крім того, це комбінована калька, бо тут є перекладені елементи «багатосторонній» та запозичені шляхом транлітерації «коаліція санкцій». Приклади кальок спостерігаємо у наступному реченні:

*“The United States has undertaken serious consultation with many **member states**”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Сполучені Штати провели серйозні консультації з багатьма **державами-членами**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад “member states” як «держави-члени», це також калькування. “Member states” вказує на країни, які є членами якоїсь організації або угоди. Такий переклад передає ідею та статус цих країн у відповідному контексті і є зрозумілим для читача. Іншим прикладом калькування є:

*“Second, our economic support is keeping essential **public services** running”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

*«По-друге, наша економічна підтримка – це підтримка основних **державних послуг**»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад калькою “public services” як «державні послуги» відповідає загальній сутності оригіналу. Український вираз «державні послуги» передає цю ідею, оскільки він вказує на послуги, які надаються державними органами для громадян та різних секторів суспільства. Калька застосовується при перекладі політичних термінів, вживаних у сфері фінансування:

"That's the first tranche of about $10 billion in ***direct budget support*** *that the United States will provide in the coming months"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Це перший транш ***прямої бюджетної підтримки*** *обсягом близько 10 мільярдів доларів, які США нададуть у найближчі місяці»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

"Direct budget support" вказує на форму фінансування, коли грошові кошти надходять безпосередньо у бюджет країни чи організації без проміжних посередників чи програм. Термін «пряма бюджетна підтримка» передає цю ідею, оскільки він вказує на надання фінансової допомоги безпосередньо у формі підтримки бюджету. Переклад типів державних установ також може здійснюватись за допомогою калькування:

"That group has grown to include 18 countries and several ***multilateral institutions****"* (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

«Ця група зросла до 18 країн і кількох ***багатосторонніх установ****»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

"Multilateral institutions" вказує на організації або установи, які включають у себе більше ніж дві сторони або учасники, зазвичай для спільного досягнення певних цілей або розв'язання спільних проблем. Термін «багатосторонні установи» передає цю ідею та перекладається калькою, оскільки він вказує на установи, які мають учасників чи члени з різних сторін або країн. Розглянемо наступний приклад перекладу політичного терміну:

"This new support that I'm announcing today comes on top of more than $20 billion that the United States has provided in economic and development assistance to Ukraine's workers, its businesses, its public services to help them endure the 16 months of punishing conflict with unwavering ***bipartisan support*** *from our Congres"*

(SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

«Нова підтримка, яку я сьогодні оголошую, це доповнення до понад 20 мільярдів доларів США, які Сполучені Штати з непохитною ***двопартійною підтримкою*** *нашого Конгресу надали на сприяння економіці та розвитку українським робітникам, її підприємствам, державним службам, щоб допомогти їм пережити 16 місяців тяжкого конфлікту»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

Переклад "bipartisan support" як «двопартійна підтримка» це переклад калькою, який відображує загальний зміст оригінального вислову. Іншим прикладом калькування є:

"They look for strong ***corporate governance****"* (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

«Вони сподіваються міцного ***корпоративного управління****»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

"Corporate governance" відноситься до системи правил, процедур та практик, що регулюють діяльність корпорацій та забезпечують ефективне управління компанією в інтересах акціонерів та інших зацікавлених сторін. Український термін-калька «корпоративне управління» точно відтворює цю ідею і використовується для опису сукупності механізмів та підходів до управління діяльністю корпорацій з метою забезпечення їхньої стійкості, прозорості та ефективності. Розглянемо калькування у наступному реченні:

"Similarly, we've proposed making sure ***developing countries*** *have a strong voice and representation at the International Monetary Fund"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Так само ми запропонували забезпечити, щоб ***країни, які розвиваються****, мали сильний голос і представництво у Міжнародному валютному фонді. Для чого тут підкреслено все на світі?»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад "developing countries" як «країни, які розвиваються» це політичний термін, який перекладений відповідником, відображає сутність оригінального терміну досить точно. "Developing countries" – це термін, який використовується для опису країн, які знаходяться на ранній стадії економічного розвитку або зазнають значних економічних труднощів. Термін «країни, які розвиваються» передає ідею того, що ці країни знаходяться у процесі економічного та соціального розвитку. Цей переклад є зрозумілим і логічним для українського читача, допомагаючи зрозуміти, про які країни йдеться і який їхній статус у світовій економіці та політиці.

Типовий приклад перекладу калькою виявляємо у наступному прикладі:

"These attacks killed and injured civilians and destroyed ***targets with no military purpose****"* (SPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/statement-by-president-biden-on-russias-missile-strikes/).

«Ці напади вбили та поранили мирних жителів і знищили ***цілі без військового призначення****»* (ЗПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/statement-by-president-biden-on-russias-missile-strikes/).

Калькований переклад воєнно-політичного терміну "targets with no military purpose" як «цілі без військового призначення» в цілому передає сенс оригіналу. Інший приклад термінології воєнно-політичного дискурсу виявляємо у наступному реченні:

"Faced with ***a brutal and unprovoked invasion****, you are standing strong"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«*Ви гордо протистоїте* ***жорстокій неспровокованій навалі****»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад словосполучення в цілому здійснений шляхом калькування. Переклад “invasion” як «навала» відтворює основний зміст фрази, але може бути трохи відмінним від оригіналу в декількох аспектах. Переклад “invasion” як «навала» тут використовується для передачі ідеї вторгнення чи нападу. Хоча переклад передає загальну ідею, можливо, краще було б використати слово «вторгнення» замість «навали», що є більш уживаним у політичному дискурсі, але для більшого емоційного впливу перекладач використовує саме лексему «навала». Таким чином, можливий альтернативний переклад цієї фрази: «жорстоке та неспровоковане вторгнення». Ще одним прикладом воєнно-політичної термінології, перекладеної калькуванням є:

“A functioning Ukrainian economy is vital to its ability to finance a robust ***defense effort****”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Функціонуюча економіка України є життєво важливою для її здатності фінансувати надійні ***оборонні зусилля****»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад “defense effort” як «оборонні зусилля» за допомогою калькування використовується для опису сукупності заходів та дій, спрямованих на забезпечення безпеки та захисту країни або території від можливих загроз або нападів. «Оборонні зусилля» охоплюють широкий спектр заходів, таких як розвиток військової інфраструктури, проведення військових навчань та тренувань, розробка військової стратегії та тактики, а також забезпечення військових потреб. Такий переклад є стандантним та відображає суть оригінального терміну та передає його значення у контексті оборонних питань. Наступним приклад використання калькування є:

"The victory that Putin expected has turned into ***a strategic failure****"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Перемога, якої очікував Путін, перетворилася на ***стратегічний провал****»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Щодо перекладу "a strategic failure" як «стратегічний провал», він передає сутність оригінального терміну. «Стратегічний провал» може розглядатися як приклад терміну воєнно-політичного дискурсу, який вказує на невдачу або неуспіх у реалізації стратегічних цілей чи планів. Перекладач використовує кальку. Розглянемо інший приклад словосполучення, характерного для воєнно-політичного дискурсу, яке перекладене калькою:

"The United States is working across the board to make ***global institutions*** *more responsive, more effective, and more inclusive"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Сполучені Штати працюють за всіма напрямками, щоб зробити ***глобальні інституції*** *чутливішими, ефективнішими й інклюзивнішими»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад "global institutions" як «глобальні інституції» відповідає загальному змісту оригінального вислову. "Global institutions" зазвичай вказує на міжнародні організації, агентства або установи, які мають глобальний охоплення або вплив, або ж на інші структури, що оперують на світовому рівні.

Калька використана у наступному випадку:

"That includes using ***the Solidarity Lanes****, and we will continue to do that also"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Це стосується і використання **“смуг солідарності”**, і ми також робитимемо це і надалі»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

“Solidarity Lanes” – цей термін відноситься до ініціативи забезпечення безпечного проходження конвоїв та гуманітарної допомоги через зону конфлікту. В Україні такі спеціальні коридори називаються «смугами солідарності», де надається захист та допомога громадянам, які перетинають лінію фронту. Український переклад «смуг солідарності» точно передає сенс оригіналу та його контекст, а також відображає специфіку ініціативи в контексті конфлікту в Україні. Калькований переклад знаходимо у наступному прикладі:

*“The United States is humbled to play our part in President Zelenskyy’s **Grain From Ukraine** initiative, contributing to this initiative an additional $20 million dollars to help mill and deliver grain to millions of people in desperate need of food in the midst of the worst food crisis the world has seen in generations”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«*Сполучені Штати мають честь зіграти свою роль в ініціативі Президента Зеленського **«Зерно з України»**, виділивши на цю ініціативу додаткові 20 мільйонів доларів, щоб допомогти змолоти та доставити зерно мільйонам людей, які відчайдушно потребують їжі в розпал найгіршої продовольчої кризи, яку світ не бачив протягом кількох поколінь»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Ініціатива «Зерно з України» відображає спробу забезпечити гуманітарну допомогу зерном тим, хто опинився в скрутній ситуації. Україна, яка вважається однією з найбільших експортерів зерна у світі, в цьому контексті виступає як джерело продовольчої допомоги. Український переклад відтворює сенс та емоційне навантаження оригіналу, передаючи значення гуманітарної

допомоги в умовах надзвичайної ситуації. Використання калькування є виправданим.

2.2.2. Переклад еквівалентом

Переклад еквівалентом використовується при передачі політичних термінів на українську мову:

"The resilience of Ukraine's ***government****"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Стійкість ***уряду*** *України»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад терміна "government" як «уряд» є стандартним і відповідає його загальній сутності. "Government" використовується для позначення системи керівництва країни, включаючи виконавчу, законодавчу та судову владу, а також органи, які відповідають за управління країною, виконання законів та прийняття політичних рішень. Наступним прикладом еквівалентного перекладу є:

"As the U.S. continues to support Ukraine economically, we will press for more action by our ***allies*** *and* ***partners****"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Паралельно із продовженням американської підтримки економіки України, ми будемо наполягати, щоб наші ***союзники*** *та* ***партнери*** *робили більше»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад "allies" та "partners" як «союзники» та «партнери» є словами термінами, які перекладені відповідним еквівалентом на мову перекладу. "Allies" зазвичай вказує на країни або організації, які мають спільні інтереси або домовленості, часто у військовому контексті. "Partners" може вказувати на

осіб чи організації, з якими ви ведете співпрацю чи маєте спільні проекти або інтереси. Такий переклад точно відображає сутність оригінального вислову і часто вживається у міжнародних відносинах для опису альянсів, коаліцій та партнерств між країнами або організаціями. Еквівалентний переклад зустрічаємо і у наступному прикладі:

*"We have also **enacted export controls** to restrict Russia's access to cutting-edge technology"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

*«Ми також **запровадили правила експортного контролю** для обмеження доступу Росії до передових технологій»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад "enacted export controls" як «запровадили правила експортного контролю» відображає сутність оригінального вислову досить точно, бо є стандартним терміном. "Enacted export controls" – це заходи, прийняті або введені урядом для контролю експорту товарів, технологій чи послуг з метою забезпечення національної безпеки, обмеження розповсюдження стратегічних матеріалів або виконання міжнародних зобов'язань. Це політичний термін, який перекладено українським відповідним терміном.

2.2.3. Використання в перекладі слів-інтернаціоналізмів

Слова-інтернаціоналізми – це слова або терміни, які використовуються в декількох мовах і мають однакове або схоже значення. У воєнно-політичному дискурсі інтернаціоналізми можуть бути особливо поширеними, оскільки міжнародні відносини та військова стратегія часто вимагають співпраці та розуміння між різними країнами та культурами. Слід зазначити, що початково при перекладі слів-інтернаціоналізмів транскрибування відбулося в діахронічному аспекті, а зараз слова-інтернаціоналізми перекладаються їх еквівалентами, наприклад:

*“Our **coalition** has also immobilized vast central bank **reserves** that Russia was counting on to fuel its war effort”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

*«Наша **коаліція** також заморозила величезні **резерви** центрального банку, на які розраховувала Росія, щоб живити свої військові зусилля»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

“Reserves” може вказувати на різні види запасів або резервів, таких як валютні резерви, природні ресурси або військові сили, які використовуються у разі потреби. Переклад «резерви» відображає сутність та функцію оригінального терміну. Наведемо наступний приклад:

*“They look for low levels of **corruption** and ways to stop and counter **corruption**”* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

*«Вони сподіваються низького рівня **корупції** та способів зупинити і протидіяти **корупції**»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

Переклад терміна “corruption” як «корупції» є досить точним і відповідає суті оригінального терміну. Інтернаціональні слова “Corruption” – це недійсна або нечесна діяльність, особливо у владі чи в управлінні, яка зазвичай характеризується поганою діловою мораллю, нечесністю чи використанням посадового становища для особистої вигоди. Термін «корупція» в українській мові широко використовується для опису подібних видів неправомірної діяльності. Це включає в себе такі різноманітні явища, як взятки, підкуп, зловживання владою, недекларовані доходи та інші прояви недобросовісної поведінки. Наведемо ще один приклад:

*“We need to be able to break the gridlock that too often stymies progress and blocks **consensus** on the Council”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Ми мусимо бути здатними вийти з глухого кута, який занадто часто гальмує прогрес і блокує ***консенсус*** *у Раді»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Слово-інтернаціоналізм “Consensus” означає загальну узгодженість або згоду між учасниками у вирішенні питань чи прийнятті рішень. “Council” може вказувати на різні органи чи групи, такі як Рада безпеки ООН, Рада Європейського Союзу тощо. Отже, «консенсус у Раді» передає ідею про узгодження поглядів чи прийняття рішень відносно якихось питань у відповідному органі або групі. Цей переклад є логічним та зрозумілим для українського читача, оскільки передає сутність терміну.

“For one day — for one day [from day one], my ***administration****, the United States”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«[З найпершого дня] моя ***адміністрація****, Сполучені Штати розглядали цю кризу як екзистенційну загрозу»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

“Administration” може вказувати на керівництво чи управління певною організацією, урядом, установою тощо. Це термін, який часто використовується для опису діяльності та функцій уряду або керівництва в будь-якій сфері діяльності. Такий переклад є стандартним і широко використовується в українській мові. Він добре розуміється та передає сутність терміну “administration” як сукупності керівництва, управління та виконавчої діяльності в організації або уряді.

“And we condemn the DPRK’s continued violations of ***U****.N. Security Council Resolutions, but we are committed to* ***diplomacy*** *that would bring about the* ***denuclearization*** *of the Korean Peninsula”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«І ми засуджуємо порушення Північною Кореєю, які тривають, резолюцій Ради Безпеки ООН, але ми віддані ***дипломатії****, яка призведе до* ***денуклеаризації*** *Корейського півострова»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Так само слово-інтернаціоналізм "Diplomacy" відноситься до процесу ведення зовнішньої політики, в тому числі до вирішення міжнародних питань, встановлення міжнародних відносин та договореностей, а також до використання дипломатичних методів у вирішенні конфліктів та співпраці між країнами. Переклад терміна "denuclearization" як «денуклеаризація» також є еквівалентом. Цей термін вказує на процес відмови від ядерної зброї, розоруження та відмову від ядерного озброєння. Денуклеаризація може відбуватися на рівні окремих країн, регіонів або світу в цілому. Обидва переклади точно передають сутність оригінальних термінів і використовуються для опису відповідних понять у міжнародній політиці та дипломатії.

"This morning, I had a long conversation with our NATO Allies — German ***Chancellor*** *Scholz, French* ***President*** *Macron,* ***Prime Minister*** *Sunak, and the Italian* ***Prime Minister****, Meloni — to continue our close coordination in our full support of Ukraine"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Сьогодні вранці я мав довгу розмову з нашими союзниками по НАТО — ***Канцлером*** *Німеччини Шольцем,* ***Президентом*** *Франції Макроном, [британським]* ***Прем'єр-міністром*** *Сунаком і* ***Прем'єр-міністром*** *Італії Мелоні — щоб продовжити нашу тісну координацію надаючи нашу повну підтримку України»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклади терміна "Chancellor" як «канцлер» і "Prime Minister" як «прем'єр-міністр» є стандартними і відповідають загальноприйнятій практиці в українській мові. Це слова-інтернаціоналізми. «Канцлер» – це термін, який використовується для позначення керівника уряду в деяких країнах, зокрема у

Німеччині та Австрії. Канцлер зазвичай є головою уряду і має значний вплив на політику країни. «Прем'єр-міністр» – це термін, який використовується для позначення керівника уряду в більшості країн світу, включаючи Україну. Прем'єр-міністр також є головою уряду і відповідає за виконання урядових функцій і прийняття рішень.

2.2.4. Переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур

Переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур може бути здійснений різними способами, зокрема транлітерацією. Транслітерація – це процес переведення слів або фраз з одного письмового алфавіту в інший, зазвичай з однієї мови в іншу. У випадку перекладу назв міжнародних організацій, транслітерація може використовуватися для переведення аббревіатур або найменувань організацій, які вже визнані та встановлені в міжнародній спільноті. Наприклад:

*"And **NATO** and our global coalition stand united behind Ukraine"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

*«А **НАТО** та наша глобальна коаліція згуртувалися на підтримку України»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У цьому випадку, абревіатура "NATO" (North Atlantic Treaty Organization) транслітерується на українську мову як «НАТО», де кожна літера англійського слова відповідає відповідній літері в українському алфавіті. Такий підхід забезпечує збереження оригінальної абревіатури та допомагає зрозуміти організацію за її міжнародною назвою. Однаковий спосіб перекладу спостерігаємо також у наступному прикладі:

*"And this year, we're proud to rejoin **UNESCO**"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

*«І цього року ми з гордістю знову приєдналися до **ЮНЕСКО**»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

“UNESCO” – це також приклад транслітерації. У наступному прикладі спостерігаєко калькування з української мови у англомовному тексті, яке перекладемо українським відповідником:

*“And we look forward to **the Rada** taking up anti-monopoly legislation very soon”* (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

*«І ми з нетерпінням чекаємо, що **Рада** незабаром візьметься за антимонопольне законодавство»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

У цьому випадку, “Rada” використовується як скорочення від “Verkhovna Rada”, офіційною назвою парламенту України. Транслітерація використовується для збереження оригінальності та аутентичності назви, щоб уникнути зміни значення та забезпечити зрозумілість для читача.

Переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур може бути здійснений шляхом експлікації (описового перекладу). Це переклад, який передає значення слова або виразу за допомогою додаткових слів або речень для розуміння контексту або специфічних особливостей терміну в мові, у яку він перекладається, наприклад:

*“**The G7** has pledged to work with parties to collectively mobilize $600 billion in infrastructure financing by 2027”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

*«**Велика сімка**» зобов’язалася працювати зі сторонами над колективною мобілізацією 600 мільярдів доларів на фінансування інфраструктури до 2027 року»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Експлікація, або описовий переклад, в даному випадку полягає у тому, що термін “The G7” був перекладений як «Велика Сімка», що передає його суть описовим способом. “The G7” є скороченою назвою групи сімнадцяти найбільших світових економік, що регулярно зустрічається для обговорення економічних питань. Переклад «Велика Сімка» зберігає основний сенс терміну, але додає описову складову, яка може допомогти зрозуміти його значення тим, хто не має повного розуміння оригінального терміну. Однак, цей переклад може вважатися менш точним, оскільки не передає оригінальну абревіатуру. У наступному прикладі також передається значення терміну “the NGO community” через опис його складових частин:

“I’m really proud that the United States, together with our partners in government and our partners in ***the NGO community****, are working really hard in order to help the people that are on the ground there”* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

«Я дійсно пишаюся тим, що Сполучені Штати разом з нашими партнерами в уряді і в ***неурядових організаціях*** *докладають багато зусиль, щоб допомогти людям, які перебувають там на місцях»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

“NGO” є абревіатурою для “Non-Governmental Organization”, що перекладається як «неурядова організація». Таким чином, переклад «неурядові організації» відображає суть “the NGO community” та її статус, що не є державними органами. Однак, в оригінальному терміні також міститься аспект співпраці та взаємодії між різними неурядовими організаціями, який може бути втрачений у такому експлікативному перекладі. Розглянемо наступний приклад:

“We stand with the Ac- — with the African Union and ***ECOWAS*** *and other regional bodies to support constitutional rule”* (RPBB, 2023,

https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«Ми підтримуємо Африканський Союз, ***ECOWAS (Економічне співтовариство країн Західної Африки)*** *та інші регіональні органи, щоб сприяти конституційному правлінню»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Експлікація перекладу "ECOWAS" як «ECOWAS (Економічне співтовариство країн Західної Африки)» відображає значення абревіатури шляхом розшифрування скорочення та надання додаткової інформації про організацію. У такому перекладі додається визначення, яке допомагає читачу зрозуміти, про яку саме організацію йдеться. Це сприяє уникненню недорозумінь і надає контексту для правильного тлумачення терміну. Розшифрування абревіації спостерігаємо і у наступному прикладі:

"For example, the Lobito Corridor will extend across Africa from the western port of Angola to ***the DRC*** *to Zambia, boosting regional connectivity and strengthening commerce and food security in Africa"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«Наприклад, Коридор Лобіто простягнеться через Африку від західного порту Анголи до ***ДРК (Демократичної Республіки Конго)*** *і Замбії, поліпшуючи регіональні зв'язки та зміцнюючи торгівлю і продовольчу безпеку в Африці»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Експлікація перекладу "the DRC" як «ДРК (Демократичної Республіки Конго)» надає додаткову інформацію про скорочення, розшифровуючи його та вказуючи на повне найменування. "DRC" може представляти "Democratic Republic of Congo" або «Демократична Республіка Конго» українською мовою. Такий переклад допомагає читачу зрозуміти, про яку саме країну йдеться, і уникнути недорозумінь.

Переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур може бути здійснений за допомогою еквівалентну, наприклад:

"Those include a peace that upholds ***the United Nations Charter*** *and its fundamental principles – sovereignty, territorial integrity, independence – that addresses both accountability and reconciliation, that ensures Ukraine's full participation and assent, and that supports Ukraine's reconstruction and recovery"* (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

«Вони включають мир, який відповідає ***Статуту Організації Об'єднаних Націй*** *та його фундаментальним принципам – суверенітет, територіальна цілісність, незалежність – та який стосується як підзвітності, так і порозуміння, який забезпечує повну участь і згоду України, і який підтримує відбудову та відновлення України»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

Переклад "the United Nations Charter" як «Статуту Організації Об'єднаних Націй» відображає загальний зміст оригіналу, але може бути трохи надто буквальним. "Статут Організації Об'єднаних Націй" є точним перекладом, оскільки "Charter" у даному контексті означає документ, який встановлює основні принципи та цілі ООН. Перекладач додає слово «організація», яке є відсутнім у назві для адаптації терміну. Проте, в офіційних документах, переклад "the United Nations Charter" частіше звучить як «Устав Організації Об'єднаних Націй». Переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур може бути здійснений на основі калькування, наприклад:

"We're also proud to be joined by an international coalition of partners, including ***the European Union*** *and other members of the G7"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/)

«Ми також з гордістю приєдналися до міжнародної коаліції партнерів, включаючи ***Європейський Союз*** *та інших членів Великої Сімки»* (ПМФ, 2023,

https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

В українській мові термін «Європейський Союз» є офіційним та широко використовується для позначення політико-економічного союзу країн Європи. Переклад за допомогою калькування точно передає значення оригіналу і забезпечує зрозумілість для українського читача або слухача. Розглянемо наступний приклад калькування:

"Third, we are working with our partners through ***the European Bank for Reconstruction and Development*** *to keep basic infrastructure and supply chains working"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«По-третє, ми працюємо з нашими партнерами через ***Європейський Банк Реконструкції та Розвитку****, щоб не зупинилися базова інфраструктура та ланцюги постачання»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад фрази "the European Bank for Reconstruction and Development" як «Європейський Банк Реконструкції та Розвитку» є досить точним і відповідає загальноприйнятій нормі перекладу. Українська назва передає основне призначення та діяльність організації, яка спрямована на реконструкцію та розвиток країн. Переклад фрази "the World Bank" як «Світовий банк» є прикладом калькування:

"Our delivery partners at ***the World Bank*** *have instituted robust safeguards for transparency and accountability"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Наші виконавчі партнери у ***Світовому банку*** *запровадили надійні гарантії щодо прозорості та підзвітності»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У цьому випадку, «Світовий банк» відповідає прямому перекладу англійської назви "the World Bank". Калькування може бути ефективним,

оскільки зберігає оригінальну назву організації або терміну, що допомагає уникнути недорозумінь та забезпечити однозначність. Однак в деяких випадках калькування може призвести до незручностей, оскільки в перекладі можуть виникати різні асоціації або інші значення, які не відображають суть оригіналу. У наступному прикладі перекладач також використав калькування назви організації:

"In preparation, Ukraine, the United States, ***the European Commission****, and the rest of the G7 have established an inclusive platform to mobilize donors from across the globe and coordinate assistance flows"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Готуючись до цього, Україна, Сполучені Штати, ***Європейська Комісія*** *та решта Великої Сімки створили інклюзивну платформу для мобілізації донорів з усього світу та координації потоків допомоги»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Переклад фрази "the European Commission" як «Європейська Комісія» є прикладом досить точного та зрозумілого перекладу. В даному випадку, перекладач використав загальноприйнятий та стандартний переклад назви цієї організації з англійської мови без змін чи додаткових пояснень. Такий переклад є відповідним, оскільки назва "Європейська Комісія" відображає офіційну назву цього органу українською мовою і забезпечує зрозумілість для читачів, які необізнані з англійською мовою. Такий переклад є ефективним і відповідає стандартам перекладу офіційних найменувань між мовами. У наступному прикладі також зберігаються стандарти офіційних перекладів, що забезпечує зрозумілість тексту за допомогою калькування:

"And, you know, these are — these the terms we all signed up for and 143 nations voted for in ***the United Nations General Assembly*** *last October"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«І ви знаєте, що це — це умови, під якими ми всі підписалися і за які проголосували 143 країни на ***Генеральній Асамблеї ООН*** *у жовтні минулого року»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад фрази “the United Nations General Assembly” як «Генеральній Асамблеї ООН» містить калькування слова «генеральній», а також використовується загальноприйняте скорочення «ООН» замість використання повної назви. Проаналізуємо наступний приклад використання кальки:

“In my address to this body last year, I announced the United States would support expanding ***the Security Council****, increasing the number of permanent and non-permanent members”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«У своєму минулорічному зверненні до цього органу я оголосив, що Сполучені Штати підтримають розширення ***Ради Безпеки****, збільшення кількості її постійних і непостійних членів»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Переклад “the Security Council” як «Рада Безпеки» в українській мові є досить точним і відповідає оригіналу. "The Security Council" – це високорівневий орган Організації Об’єднаних Націй, відповідальний за забезпечення міжнародного миру і безпеки. Таким чином, термін «Рада Безпеки» є загальновживаним перекладом і точно відображає функції та місію цього органу. Однаковий спосіб перекладу використано також у наступному прикладі:

“For example, on Haiti, ***the Caribbean Community*** *is facilitating a dialogue among Haitian society”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«Наприклад, щодо Гаїті: ***Карибська спільнота*** *сприяє діалогу між членами гаїтянського суспільства»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Переклад "the Caribbean Community" як «Карибська спільнота» відображає сутність оригінальної назви досить точно. "The Caribbean Community" (CARICOM) – це організація, що об'єднує країни та території Карибського басейну з метою спільного розвитку, співробітництва та інтеграції. Іншим прикладом перекладу за допомогою калькування є:

"We're going to continue our efforts to reform ***the World Trade Organization*** *and preserve competition, openness, transparency, and the rule of law"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«Ми збираємося продовжувати наші зусилля з реформування ***Світової організації торгівлі*** *та збереження конкурентності, відкритості, прозорості та верховенства права»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

"The World Trade Organization" (WTO) – це міжнародна організація, яка займається регулюванням міжнародної торгівлі та вирішенням торгових спорів між країнами-членами. Переклад «Світова організація торгівлі» відображає головну сферу діяльності цієї організації – регулювання та сприяння міжнародній торгівлі. У наступному прикладі переклад "the Los Angeles Declaration on Migration and Protection" як «Лос-Анджелеської Декларації про міграцію і захист» відображає основний зміст оригінальної назви:

"Here in the Western Hemisphere, we united 21 nations in support of ***the Los Angeles Declaration on Migration and Protection****"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

*«Тут, у Західній півкулі, ми об'єднали 21 країну на підтримку **Лос-Анджелеської Декларації про міграцію і захист**»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

"The Los Angeles Declaration on Migration and Protection" – це документ, ухвалений на засіданні міст мерів у Лос-Анджелесі, який стосується питань міграції та захисту мігрантів. Переклад за допомогою калькування є вдалим.

Переклад калькуванням "Partnership for Atlantic Cooperation" як «Партнерство для атлантичного співробітництва» є також доречним:

*"Just yesterday, after two [years of] consultations and diplomacy, the United States brought together dozens of nations across four continents to establish a new **Partnership for Atlantic Cooperation** so that the coastal Atlantic countries can better cooperate on science, technology, environmental protection, and sustainable economic development"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

*«Буквально вчора, через два [роки] консультацій і дипломатичних зусиль, Сполучені Штати об'єднали десятки країн на чотирьох континентах, щоб заснувати нове **Партнерство для атлантичного співробітництва**, аби прибережні атлантичні країни могли успішніше співпрацювати у галузях науки, технологій, охорони довкілля і сталого економічного розвитку»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

"Partnership for Atlantic Cooperation" – це ініціатива або програма співробітництва між країнами, що мають прибережні зони Атлантичного океану з метою спільного розвитку, регіональної стабільності та інших цілей, тому використання калькування є виправданим. Переклад "the Summit for Democracy" як «Саміт за демократію» передає загальну ідею та мету оригінальної назви за рахунок кальки:

*“Additionally, we convened **the Summit for Democracy** to strengthen democratic institutions, root out corruption, and reject political violence”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

*«Крім того, ми скликали **Саміт за демократію**, аби зміцнити демократичні інститути, викорінити корупцію і відмовитися від політичного насильства»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

“The Summit for Democracy” – це ініціатива або подія, яка спрямована на об’єднання країн і лідерів для обговорення та підтримки демократії у світі. Переклад «Саміт за демократію» чітко вказує на те, що ця подія орієнтована на підтримку та захист демократії, тому доцільним є калькування.

Застосування латиниці у перекладі нами було виявлено у тексті лише єдиний раз при перекладі абревіатури, яка була залишена незмінною, що може створити непорозуміння при читанні та незнанні скорочення. Абревіатура G20 залишена незмінною у тексті перекладу:

*“And this month, we strengthened **the G20** as a vital forum, welcoming the African Union as a permanent member”* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

*«І цього місяця ми зміцнили **G20** як життєво важливий форум, вітаючи Африканський союз як постійного члена»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

Такий підхід до перекладу може бути виправданий тим, що у тексті воєнно-політичної промови вже згадувалась повна назва з перекладом. Відповідно до цього читачі вже можуть бути обізнані з даним скороченням.

2.3. Переклад географічних та власних назв

Перш за все, при перекладі географічних назв важливо враховувати офіційні найменування та стандартні терміни, що використовуються в міжнародних документах та домовленостях. Також важливо дотримуватися загальноприйнятих транскрипційних правил для передачі назв на інші мови. Розглянемо наступні способи перекладу географічних та власних назв:

Транслітерація – один з ключових методів перекладу, особливо у випадках, коли немає точного еквівалента терміну у цільовій мові або коли збереження оригінальної форми допомагає уникнути непорозумінь та зберегти аутентичність виразу. У сфері перекладу власних назв, які відображають особливості культури, традицій та специфічних термінів, транслітерація здатна забезпечити вірний переклад, зберігаючи тим самим сенс та контекст оригіналу, наприклад:

"The United States and our partners have also taken a range of innovative actions to reduce the revenues that ***the Kremlin*** *can use to fund its war"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Сполучені Штати та наші партнери також вдалися до цілої низки новаторських кроків, щоб зменшити доходи, які ***Кремль*** *може використовувати для фінансування своєї війни»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У даному фрагменті тексту обговорюється ряд інноваційних заходів, які Сполучені Штати та їхні партнери прийняли з метою зменшення доходів, які може використовувати Кремль для фінансування своєї війни. Переклад власної назви "the Kremlin" як "Кремль" є традиційним перекладом шляхом транслітерації. "Кремль" українською мовою вказує на політичний та адміністративний центр російської федерації, що відповідає згаданій у контексті структурі влади та впливовій організації. Крім того, «Кремль» можна вважати російською реалією. Однак, важливо зазначити, що термін «Кремль»

може мати також й інші значення, залежно від контексту, наприклад, він може використовуватися як метафора для урядових або політичних структур, а не лише для фізичного місця перебування президента росії. Однак у даному контексті його використання відповідає опису структур влади та їхнього впливу на фінансування війни.

"The great Ukrainian poet ***Taras Shevchenko*** *once wrote: "the history of my life is a part of the history of my homeland"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Великий український поет ***Тарас Шевченко*** *колись писав: "Історія мого життя становить історію моєї батьківщини"»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Прізвище та ім'я "Taras Shevchenko" як «Тарас Шевченко» перекладено за допомогою транслітерації, що є усталеною нормою перекладу власних назв. Тарас Шевченко – відомий український поет, художник і громадський діяч, який мав значний вплив на українську літературу та культуру.

"The grief of ***Bucha****, the resistance in* ***Mariupol****, and the counteroffensives in* ***Kherson*** *and* ***Kharkiv*** *– I know these are events seared into your and your nation's consciousness"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Це особливо є правдою зараз. Горе ***Бучі*** *, опір в* ***Маріуполі*** *та контрнаступ на* ***Херсонщині*** *й* ***Харківщині*** *– я знаю, що це події, закарбовані у вашій свідомості та свідомості вашої нації»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У цьому фрагменті тексту розглядається ситуація в Україні, зокрема події, що відбулися в Бучі, Маріуполі, Херсоні та Харкові. Власна назва "The grief of Bucha" вказує на трагедію, яка сталася у місті Буча, де відбулися масові вбивства та порушення прав людини під час російської окупації. Це може

включати вбивства мирних жителів, знищення майна та інші злочини проти людяності. Інша назва міста “the resistance in Mariupol” вказує на відчайдушну оборону міста Маріуполь від російських військ. Маріуполь був одним з найбільш постраждалих міст під час вторгнення та був місцем важких боїв. Згадка наступних міст “the counteroffensives in Kherson and Kharkiv” вказує на контратаки українських військ у регіонах Херсон та Харків. Ці контратаки були спрямовані на відбиття територій від російських військ та знищення їхніх позицій. Переклад здійснено за допомогою транслітерації. Крім згаданих вище міст у текстах воєнно-політичних промов також згадуються інші українські міста, які несуть своє символічне значення у тексті, наприклад:

“I am honored to stand ***in Kyiv*** *today with you”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Для мене честь сьогодні стояти поруч з вами в ***Києві****»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У даному висловленні відзначається почуття пошани та гордості автора статті за можливість перебувати в Києві разом зі своїми читачами або співрозмовниками. Таким чином, Київ є символом гордості – місто герой. Це може бути пов’язано з відчуттям спільності та солідарності з місцевим населенням у складний період часу. Використання терміну «Київ» українською мовою є відповідним та відображає офіційне найменування столиці України, яке транслітеровано. Назви міст переважно транслітеруються, тому зазначений спосіб перекладу можна простежити і у наступних прикладах:

“Back in April, just one day in this devastating aggression, in the city of ***Uman*** *– hundreds of miles from the front lines – another assault of Russian missiles on innocent Ukrainian civilians, on apartment buildings hundreds of miles away”* (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

*«У квітні, лише в один день цієї нищівної агресії, в **місті Умань** – за сотні кілометрів від лінії фронту – стався черговий удар російських ракет по невинних українських мирних жителях, по житлових будинках за сотні кілометрів»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

У цьому фрагменті тексту розглядається подія, що відбулася в Умані в квітні, яка є прикладом наслідків російської агресії проти України. Назва «Умань» є точним перекладом міста, зберігаючи оригінальну форму назви. Це вказує на конкретне місце події, місто Умань, яке стало мішенню атаки російських ракет.

*"For decades, it would have been unthinkable for an American president to stand **in Hanoi** alongside a Vietnamese leader and announce a mutual commitment to the highest level of countries partnership"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/)

*«Протягом десятиліть було неможливо уявити, щоб американський Президент стояв **у Ханої** поруч із в'єтнамським лідером і оголошував про взаємну зацікавленість у партнерстві між нашими країнами на найвищому рівні»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

У цьому висловленні розглядається зміна відносин між США та В'єтнамом, що раніше була неможливою, а тепер є реальністю. Вираз "stand in Hanoi alongside a Vietnamese leader" вказує на те, що президент США виступив у Ханої разом з лідером В'єтнаму. Це свідчить про зміну стосунків між країнами та прагнення до співпраці. У текстах промов інколи згадуються імена та прізвища людей, з якими пов'язують певні події. Однак зазначені імена-власні назви можуть становити непорозуміння при сприйнятті промови:

*"A father, **Dmytro**, in his apartment raced to his children's room. He opened the door to the room to try to see how his children – **Kyrylo**, 17, and **Sophia**, 11 –*

were doing" (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

*«Батько **Дмитро** в своїй квартирі помчав до кімнати дітей. Він відкрив двері до кімнати, щоб подивитися, як його діти – 17-річний **Кирило** та 11-річна **Софія**»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

У тексті мова йде про батька, який втратив своїй дітей через ракетний удар росії, тому власні імена є прикладом жертв війни. При перекладі імен також використано транслітерацію, яка є загальноприйнятою. У наступному прикладі розглядається інформація про авторство скульптури та також вживається транслітерація при перекладі ім'я та прізвища автора скульптури, яке ідентифікує його особистість та індивідуальність:

*"The sculpture was designed by Ukrainian-American architect **Larysa Kurylas**"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Скульптуру спроектувала українсько-американська архітекторка **Лариса Курилас**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У наступному прикладі описується інформація про меморіал Голодомору, який був зведений недалеко від будівлі Капітолію у Сполучених Штатах:

*"Just steps away from our nation's **Capitol building**, the United States, as you well know, has erected its own memorial of **the Holodomor**, honoring the millions of innocent Ukrainian women, men, and children who perished in this man-made Famine, and whose deaths **Stalin** tried to keep secret from the world"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Лише за кілька кроків від **будівлі Капітолія** нашої країни Сполучені Штати, як ви добре знаєте, спорудили власний меморіал **Голодомору**, вшановуючи мільйони невинних українських жінок, чоловіків та дітей, які загинули в цьому штучному створеному голодоморі, і чиї смерті **Сталін***

намагався приховати від усього світу» (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

Переклад власних назв будівель та історичних подій в цілому відтворює зміст та емоційне забарвлення оригінального тексту, але можна проаналізувати деякі аспекти: “Capitol building” – «будівля Капітолія» є офіційним найменуванням будівлі, назва якої транслітерується на українську мову. Понятя “Holodomor” – «Голодомор» є транслітерованою українською реалією, яка використовується для позначення штучно спровокованого голоду в Україні в 1932-1933 роках. Використання прізвища лідера радянського союзу “Stalin” – «Сталін» було транскодовано. У цілому, переклад здійснено за допомогою транслітерації зберігаючи офіційні назви та терміни, що є усталеною нормою.

Транскодування є частиною процесу поморфемного відтворення деяких реалій воєнно-політичного характеру з адаптацією певних морфем до української мови, наприклад:

“He thought that he was going to have — end up with ***the Findalization [Finlandization]*** *of Europe. Well, he’s got* ***the NATOization*** *of Finland”* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

«Він думав, що це закінчиться ***фіндалізацією [фінляндізацією]*** *Європи. Ну, він отримав* ***НАТОізацію*** *Фінляндії»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У цьому фрагменті тексту мова йде про процес політичних трансформацій та змін в геополітичних відносинах. Термін “Finlandization” походить від політичної стратегії, яка полягала в уникненні конфлікту з Радянським Союзом шляхом прийняття деяких його вимог або впливу. У контексті Європи це використовується для позначення можливої підпорядкованості чи впливу росії на європейські країни. Термін “NATOization” вказує на приєднання країни до НАТО або зближення її

політики з політикою НАТО. У даному випадку, “NATOization of Finland” означає прийняття Фінляндією політики та цінностей, що характерні для НАТО, як протиставництво впливу Росії. Український переклад «фіндалізацією [фінляндізацією]» і «НАТОізацією Фінляндії» є транскодуванням, бо звукова форма слова англійської мови передається засобами абетки української мови. Власні назви можуть також відтворюватися контекстним перекладом, який можна вважати прикладом прагматичної адаптації, наприклад:

“I wanted to just say a word about ***the Kakhovka Dam*** *and the explosion that happened there, and to start off by saying that it is an example of the devastating impact of Russia’s war, which has put millions of people at risk”* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

«Я хотіла б сказати кілька слів про ***Каховську ГЕС*** *і вибух, який там стався, і почати з того, що це приклад руйнівного впливу війни з боку Росії, яка поставила під загрозу мільйони людей»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

У цьому фрагменті тексту висловлюється занепокоєність щодо наслідків військового конфлікту та його впливу на мирне населення. Вираз “Kakhovka Dam” посилається на ГЕС на річці Дніпро в Україні. Вибух на такій стратегічно важливій споруді може мати серйозні наслідки для енергетичного, економічного та екологічного стану регіону. Український переклад передає основні ідеї оригіналу, описуючи події навколо Каховської ГЕС та вплив війни на регіон. Переклад відображає тон та серйозність ситуації. При перекладі перекладач поєднав транслітерацію назви Kakhovka – Каховська, а також контекстно відтворив слово “Dam”, що означає «плотина, дамба» українською абревіатурою ГЕС. “Dam” – це споруда, яка зазвичай розташовується на річці або струмку та призначена для утримання води та утворення водосховища. Ця споруда може мати різні функції, такі як виробництво електроенергії, забезпечення водою для пиття та сільськогосподарського зрошення, контроль

рівня води тощо. “ГЕС” (скорочення від «гідроелектростанція») – це електростанція, яка використовує енергію руху води для виробництва електроенергії. Головним елементом будь-якої гідроелектростанції є саме гребля або “Dam”, яка формує водосховище і створює падіння води, необхідне для роботи турбін та виробництва електричної енергії. Таким чином, переклад слова “Dam” як «ГЕС» відображає його функціональне значення в контексті виробництва електроенергії за допомогою водних ресурсів.

2.4. Відтворення стилістичних прийомів в текстах воєнно-політичної тематики українською мовою

Воєнно-політична тематика є однією з найбільш складних і важливих у сучасному світі. Тексти, присвячені цій темі, часто використовують різні стилістичні прийоми для того, щоб передати напруженість, драматизм і серйозність ситуації. У воєнно-політичних текстах можна простежити використання різних стилістичних прийомів. Реметафоризація зі збереженням образу – це метод перекладу, який спрямований на те, щоб якомога точніше передати не лише значення слова чи виразу, але й його образність, наприклад:

“We need more voices and more perspectives ***at the table****”* (ABB, 2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

«Нам потрібно більше голосів і більше перспектив за ***столом переговорів****»* (ППС, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/).

Вираз “at the table” – «стіл переговорів» є сталою метафорою, яка відтворюється відповідною метафорою із збереженням образу. Це сталий стилістичний прийом, коли називається частина від цілого, перекладений зі збереженням образу. Іншим прикладом використання метафори є:

“We have a basic moral duty to stand by you in your ***darkest hour****”* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Ми відчуваємо наріжний моральний обов'язок підтримувати вас у вашу ***найскрутнішу годину»*** (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

Метафора полягає у вживанні слова або виразу у переносному значенні, щоб виразити певну ідею або концепцію. У цьому випадку метафора "darkest hour" (найтемніша година) використовується для опису найважчих моментів чи найтяжчих ситуацій в житті людини або країни. Таким чином, фраза означає, що моральний обов'язок стояти на захисті або підтримці іншої людини або країни виражається через участь у їхніх найважчих перипетіях або найтяжчих моментах. Тут відбулася деметафоризація, коли метафора в оригіналі відтворена за загальним змістом, без збереження образу.

У воєнно-політичних текстах часто вживають повтори для емоційного підсилення виступу та наголошенні на основних моментах, наприклад:

"We have one ***objective****: to help end Russia's war. Toward this* ***aim****, our coalition of over 30 countries has mounted the swiftest, most unified, and most ambitious sanctions regime in modern history"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«*У нас одна* ***мета****: допомогти припинити війну Росії. Задля цієї* ***мети*** *наша коаліція з понад 30 країн запровадила найоперативніший, найуніфікованіший та найамбітніший режим санкцій у сучасній історії*» (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У цьому прикладі використано повтори для підсилення емоційного впливу та наголошення на головних моментах. Обидва речення починаються з однакової фрази: «У нас одна мета» англійською "We have one objective", а потім детально описуються заходи, які були вжиті для досягнення цієї мети. Це створює враження єдності і цілісності висловлення, підкреслює важливість цієї мети і робить її більш запам'ятовуваною для аудиторії. Крім того, повторення фрази українською та англійською мовами надає цій ідеї більшої ваги і відтінку

авторитетності, оскільки вона підтримується двома мовами, що може підсилити вплив на читача. Переклад здійснюється за допомогою відповідника. Іншим прикладом повторів є:

*"The Secretary of State and the Secretary of the — of the military are behind me. Are — **they — they've** been **deeply, deeply** involved in this — this whole effort"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«За мною стоять Державний секретар і військовий міністр. І — **вони — вони** були **глибоко, глибоко** залучені в ці всі зусилля»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У цьому прикладі використано повтори для наголошення на присутності та важливості учасників зусиль. Фраза використовується двічі, що підкреслює значення цих посад та їхню роль у даному контексті. Повторення слів також має на меті засвідчити заангажованість та присутність цих осіб у проведенні дій. Це створює враження впевненості і підтримки з боку цих високопосадовців, що може збільшити авторитетність виступу та вплив на аудиторію.

У текстах промов знаходимо також порівняння, наприклад:

*"We are united. America is united and **so is the world**"* (RPB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

*«Ми єдині. Америка єдина, **як і світ**»* (ВПБ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/).

У даному прикладі використано порівняння для підкреслення єдності та спільності. Фраза "America is united and so is the world" порівнює єдність Америки з єдністю світу, що підкреслює міжнародний аспект проблеми або ситуації. Це порівняння має на меті підкреслити значущість та масштабність певної ідеї або дії, а також підтримати її легітимність та необхідність в очах

аудиторії. Фразу перекладено також відповідником. Розглянемо наступний приклад:

"I've been working at this for a while, ***as many of you have****"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«Я працюю над цим протягом певного часу, ***як і багато хто з вас****»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

У цьому прикладі використано паралельні конструкції для підкреслення спільності та співпраці. Фраза використовується, щоб підкреслити, що президент Байден працює над певним завданням або проблемою разом з іншими учасниками, що знаходяться в аналогічній ситуації. Це допомагає підвищити співчуття та спільну відповідальність, а також зміцнює відчуття єдності серед аудиторії.

Для більшої експресивності використовуються також риторичні питання, наприклад:

"But I ask you this: If we abandon the core principles of the United States [U.N. Charter] to appease an aggressor, can any member state in this body feel confident that they are protected? If we allow Ukraine to be carved up, is the independence of any nation secure?" (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«Але я запитую вас: якщо ми відмовимося від основних принципів Сполучених Штатів [Хартії ООН] задля вмиротворення агресора, чи може будь-яка держава – член цього органу – бути впевнена у власній захищеності? Якщо ми дозволимо розділити Україну, чи буде незалежність будь-якої держави в безпеці?» (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

У цьому прикладі використано риторичні питання для підвищення емоційної напруги та враження важливості обговорюваних питань. Ці питання не ставляться для отримання відповіді, але для підкреслення важливості дотримання основних принципів та наслідків можливого бездіяльності. Через риторичні питання мовець спонукає слухачів задуматися над тим, які можуть бути наслідки невтручання чи відступлення від принципів, які є важливими для міжнародної безпеки та стабільності.

Використання градації для нарощування емоційності знаходимо у наступному прикладі:

"There can be only one answer to that question: ***We must, and we will****"* (RPBB, 2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

«На це запитання може бути лише одна відповідь: ***ми повинні, і ми це зробимо****»* (ВПБГ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/).

У даному випадку градація використовується для посилення емоційності повідомлення. Мовець стверджує, що існує тільки одна можлива відповідь на питання, а саме, необхідно діяти. Це робить акцент на невідворотності та обов'язковості дії, в той час як альтернатива, заперечення чи бездіяльність виключені. Це створює ефект впевненості та рішучості, підкреслюючи готовність промовця до вирішальних дій. В перекладі градація збережена, що дозволяє передати емоційність і виразити рішучість дії в українському варіанті тексту. Наведемо приклад іншого стилістичного прийому – антитези:

"But today, Ukraine still stands. ***The victory*** *that Putin expected has turned into a strategic* ***failure****"* (TSY, 2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

«Але сьогодні Україна продовжує опір. ***Перемога****, якої очікував Путін, перетворилася на стратегічний* ***провал****»* (ПМФ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/).

У цьому виразі мовець використовує антитезу для підкреслення контрасту між очікуваннями та реальністю. Зазначається, що Україна, незважаючи на очікування Путіна, продовжує існувати та протистояти. Порівнюючи очікувану перемогу з реальним станом речей, промовець вказує на те, що ситуація вийшла за межі прогнозу та є невдачею для Путіна. У перекладі антитеза збережена, що дозволяє передати контраст між очікуваннями та реальністю, а також відобразити стратегічний провал українським читачам. Переклад здійснено за допомогою відповідників.

У великій кількості у текстах промов використовується анафора, наприклад:

*"**We** see the images flash by on our TV screens. **We** talk about the numbers"* (SAJB, 2023, https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

*«**Ми** бачимо, як миготять зображення на екранах наших телевізорів. **Ми** говоримо про цифри»* (ВДСЕ, 2023, https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/).

Анафора – це стилістичний прийом, коли одна й та ж конструкція або слово повторюється на початку речення або фрази для підкреслення думки або емоційного навантаження. У вказаному виразі "We see" та "We talk about" виступають як анафоричні конструкції, оскільки обидва речення починаються однаковою структурою «Ми бачимо» та «Ми говоримо». Це надає тексту ритму та експресивності, підкреслюючи важливість подій, про які йдеться. У перекладі анафора зберігається, що дозволяє передати повторність дії та емоційне забарвлення, яке супроводжує ці дії. Ці стилістичні прийоми не лише додають емоційності та виразності текстам воєнно-політичної тематики, але й допомагають залучити аудиторію, викликати реакцію та змусити її задуматися про важливі аспекти сучасного світу.

Висновки до другого розділу

Під час аналізу перекладу текстів воєнно-політичної тематики, зокрема перекладів промов світових лідерів, було виявлено кілька особливостей, які варто враховувати при виконанні таких завдань.

Переклад військових термінів здійснюється переважно за допомогою калькування, інколи за допомогою комбінованої кальки, де одним із елементів є слово-інтернаціоналізм. Крім того, виявлені випадки перекладу запозиченням або інтернаціоналізмами, переклад за допомогою еквівалента, а також використання транслітерації.

При перекладі воєнно-політичних термінів використовуються різні методи, включно з транскрибуванням, калькованим перекладом, перекладом еквівалентом та використанням слів-інтернаціоналізмів. Окрім цього, велику увагу слід звертати на переклад назв міжнародних організацій та інших абревіатур, які можуть перекладатися за допомогою різних методів, таких як транслітерація, калькування, експлікація (описовий переклад) та еквівалент. Такий різноманітний підхід дозволяє забезпечити максимальну точність та зрозумілість у перекладі специфічної термінології воєнно-політичного контексту.

Переклад географічних та власних назв виконується за допомогою транслітерації, транскодування та контекстного перекладу, що дозволяє зберегти аутентичність та зрозумілість назв, враховуючи особливості кожної мови та контекст, у якому вони використовуються. Транскодування, зокрема, транслітерація, передбачає заміну символів одного алфавіту на відповідні символи іншого алфавіту. Контекстний переклад враховує історичні та інші аспекти для забезпечення правильного розуміння та вибору адекватного перекладу.

При відтворенні стилістичних прийомів в текстах воєнно-політичної тематики українською мовою можна простежити використання відповідників та процеси деметафоризації та реметафоризації зі збереженням образу. У текстах воєнно-політичної тематики знаходимо метафори, анафори, повтори, риторичні питання, антитези та порівняння.

Зазначені методи перекладу сприяють досягненню високого стандарту військового перекладу, що сприяє покращенню взаєморозуміння та ефективності співпраці між військами різних країн. Це є важливим кроком у зміцненні безпеки та стабільності у міжнародному військовому співтоваристві, сприяючи успішному розв'язанню спільних завдань та викликів.

Крім того, важливо зазначити, що в процесі перекладу текстів воєнно-політичної тематики існують особливості, пов'язані з культурними та історичними відмінностями між країнами. Перекладач повинен бути свідомим цих відмінностей та ураховувати їх у перекладі, щоб забезпечити адекватне сприйняття тексту цільовою аудиторією. Наприклад, поняття, що є важливими для однієї культури чи країни, можуть не мати такого ж важливого значення для іншої, тому перекладач повинен знати контекст та особливості культури кожної мови. В цьому зв'язку спостерігалися випадки адаптації перекладу в певних контекстах.

ВИСНОВКИ

У цій магістерській роботі було досліджено англо-український переклад промов політичних лідерів на воєнну тематику. Робота розглянула важливі лексичні аспекти перекладу, такі як переклад військової та воєнно-політичної

термінології, стилістичних прийомів. Розглядалися випадки лінгвокультурної адаптації перекладу у воєнно-політичних текстах. В цьому зв'язку було розглянуто поняття дискурсу.

Поняття «дискурс» охоплює різноманітні аспекти комунікації, включаючи як усні, так і письмові вияви, створені з певною метою та в конкретних комунікативних умовах. Воєнно-політичний дискурс, як окрема галузь, відрізняється від інших своєю високою формальністю та специфічною лексикою. У цьому контексті перекладач повинен мати глибоке розуміння контексту та смислових нюансів, щоб точно передати інтенції оригіналу. Воєнно-політичний дискурс відображає важливі аспекти міжнародних відносин, геополітичних стратегій та безпеки націй. У цьому контексті кожне слово, вислів або заява має велике значення і може вплинути на розвиток подій у світі. Такий дискурс є механізмом формування публічної думки, впливаючи на сприйняття подій та рішень у сфері оборони та політики.

Воєнно-політичний дискурс, спрямований на повідомлення про стан державної політики, характеризується офіційністю та використанням стандартних висловів. Важливо зберігати формальність оригіналу, щоб передати його сенс та інтонацію, зберігаючи важливість тексту. Особливості військово-політичного дискурсу також включають в себе лексичні та синтаксичні особливості. Це охоплює використання пасивного стану, герундіальних та інфінітивних конструкцій, коротких фраз та стандартних висловів, спрямованих на досягнення лаконічності та чіткості.

Тексти воєнно-політичної тематики виконують важливу інформаційну функцію. Ці тексти спрямовані на повідомлення про стан державної політики з питань національної безпеки, активності збройних сил та інших аспектів оборони держави. Такі тексти відносяться до офіційно-ділового стилю та мають свої характеристики, серед яких – офіційність, безособистісний тон, об'єктивність та беземоційність. Вони мають зміст, який включає військову та суспільно-політичну лексику, що характеризується застосуванням термінів, стандартних висловів, номенклатур та кліше, що відображають їхню

приналежність до різних підстилів, таких як законодавчий, дипломатичний та адміністративно-канцелярський.

Важливо враховувати відсутність емоційного впливу та використання спеціалізованої термінології у військово-політичному перекладі, оскільки він зазвичай спрямований на комунікацію з фаховою аудиторією. Такий дискурс має інформативну функцію, стосуючись стану державної політики, національної безпеки та інших аспектів оборони.

Під час аналізу перекладу текстів воєнно-політичної тематики, зокрема перекладів промов світових лідерів, виявлено кілька ключових особливостей, які є важливими для врахування при виконанні таких завдань. Один із аспектів, що заслуговує на увагу, це переклад військових термінів, який здійснюється переважно за допомогою калькування. Калька, що є одним з основних методів перекладу технічної термінології, дозволяє зберегти точність та специфіку терміну у новій мові. Крім того, іноді застосовується комбінована калька, де використовуються інтернаціоналізми, а також спостерігається переклад за допомогою запозичень та еквівалентів. Ці методи перекладу сприяють збереженню технічної точності та зрозумілості тексту для аудиторії.

Додатковою особливістю, яка потребує уваги при аналізі перекладу текстів воєнно-політичної тематики, є не лише технічна точність, але й відтворення інтенцій та контексту мовця. Важливо передати не лише лексичний зміст, а й відчуття, емоції та політичні нюанси, що містяться у виступах світових лідерів. Це допомагає зберегти аутентичність та ефективність спілкування з аудиторією. Крім того, переклад воєнно-політичних текстів часто пов'язаний з питаннями конфіденційності та безпеки. Перекладач повинен бути здатний дотримуватися строгих вимог щодо збереження конфіденційності інформації та уникати неправильного інтерпретування тексту.

У контексті перекладу термінів воєнно-політичного дискурсу використовуються різні способи перекладу, серед яких важливе місце займає переклад калькою, еквівалентом та використанням слов-інтернаціоналізмів. Такий різноманітний підхід дозволяє забезпечити максимальну точність та

зрозумілість у перекладі специфічної термінології воєнно-політичного контексту. Крім того, велика увага приділяється перекладу назв міжнародних організацій та інших абревіатур, де застосовуються різні методи, такі як транслітерація, калькування, експлікація та еквівалент, залежно від контексту та специфіки мови.

Особливу увагу також слід приділяти перекладу географічних та власних назв, що виконується за допомогою різних стратегій, таких як транслітерація, та контекстний переклад. Це дозволяє зберегти аутентичність та зрозумілість назв, враховуючи особливості кожної мови та контексту їх використання.

У відтворенні стилістичних прийомів в текстах воєнно-політичної тематики українською мовою можна простежити використання перекладу за допомогою відповідників та процеси деметафоризації та реметафоризації зі збереженням образу. В переважній більшості метафори носять сталий характер. У воєнно-політичних текстах знаходимо різноманітні стилістичні засоби, такі як метафори, анафори, повтори, риторичні питання, антитези та порівняння. Вони допомагають зміцнити емоційне й інтелектуальне враження від тексту, роблячи його більш ефективним для аудиторії.

Крім того, важливою частиною аналізу є вивчення контексту та історичних аспектів, що допомагає зрозуміти правильний переклад термінів і фраз, а також обирати найбільш адекватний переклад залежно від ситуації.

Нарешті, отримані результати можуть використовуватись у наступних подібних дослідженнях у сфері військового перекладу, сприяючи подальшому вдосконаленню методів перекладу воєнно-політичної тематики. Це, крім того, покращить якість та ефективність співпраці між країнами, що є важливим фактором для забезпечення міжнародної безпеки та стабільності.

Одним з головних висновків роботи є те, що досягнення високого стандарту військового перекладу сприяє покращенню взаєморозуміння та ефективності співпраці між військами різних країн. Це важливо для зміцнення безпеки та стабільності у міжнародному військовому співтоваристві, а також створює основу для успішного розв’язання спільних завдань та викликів.

Загалом, результати дослідження підтверджують, що англо-український переклад промов політичних лідерів на воєнну тематику є непростим завданням, яке потребує широких знань і вмінь. Тільки з урахуванням усіх цих аспектів можна забезпечити точність, зрозумілість та ефективність перекладу, сприяючи взаєморозумінню та комунікації між мовними спільнотами.

Дослідження лінгвокультурних труднощів показало, що переклад воєнно-політичних текстів вимагає глибокого розуміння історичного та культурного контексту країн, що беруть участь у конфлікті. Наприклад, асоціації та конотації, пов'язані з історичними подіями, можуть відрізнятися в англійській та українській культурі, що потребує уважного врахування при перекладі.

Загальні підходи до перекладу текстів у воєнно-політичному дискурсі є ключовим елементом забезпечення точності, ефективності та адекватності перекладу. Розуміння термінології та контексту, уважне врахування специфічної лексики та стилістики, а також адаптація до культурних особливостей є важливими аспектами, що допомагають перекладачам впоратися із завданням перекладу воєнно-політичного дискурсу.

Таким чином, переклад воєнно-політичного дискурсу вимагає від перекладача не лише вміння передати смисловий зміст тексту, а й глибокого розуміння його стилістичних, культурних та історичних особливостей. Це складна та відповідальна робота, яка вимагає від перекладача великої уваги до деталей, точності та врахування контексту. Продуктивний переклад в цій області може сприяти досягненню міжнародного взаєморозуміння, підтримувати безпеку та стабільність у світі, а також сприяти успішному вирішенню спільних завдань та викликів.

У світлі цих згаданих аспектів, важливо звернути увагу на постійне вдосконалення навичок перекладача, оновлення знань та вивчення нових тенденцій у воєнно-політичній сфері. Тільки таким чином можна забезпечити високу якість перекладу, яка буде відповідати вимогам сучасного світу та сприяти зміцненню міжнародного співтовариства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н.М., Сидоренко Ю.І. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення еквівалентності текстів. Миколаїв, 2012. С. 416-420.

2. Балабан О.О. Дискурс-теорії і дискурс-аналіз: історія і перспективи. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/apif/2010_5/balaban.pdf

3. Балабін В.В. Теоретичні засади військового перекладу в Україні/ В.В. Балабін-Монографії/Київ: Логос, 2018. 492 с.

4. Балабін В.В. Жанрово-стильова специфіка військового перекладу / В.В. Балабін. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. №34. С. 67-73.

5. Балабін В.В. Визначення поняття "військовий переклад". *Філологічні трактати*. 2018. №3. С. 7-14.

6. Балабін В.В. Основи військового перекладу: (англ. мова) підручник / В.В. Балабін, В.М. Лісовський, О.О. Чернишов. Київ: Логос, 2008. 587 с.

7. Балабін В.В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу: дис. канд. філол. наук: 10.02.16 / Віктор Володимирович Балабін. К., 2002. 308 с.

8. Балабін В.В. Теоретико-концептуальні основи військового перекладу. *Філологічні трактати*. 2018. №1. С. 7-18.

9. Балабін В.В. Онтологічна сутність теорії військового перекладу. *Тези доповідей XII Міжнародна науково-практична конференція «Військова освіта і наука: сьогодення та майбутнє»* / за заг. ред. В.В. Балабіна. К.: ВІКНУ, 2016. С. 102-105.

10. Балабін В.В. Об’єкт, предмет і завдання лінгвістичного забезпечення військ. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація. 2018. Вип. 1(2). С. 99-102.

11. Балабін В.В. Вимоги до військового перекладача. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. №32. С. 140-143.

12. Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики: [монографія]. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.

13. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Академія, 2004. 344 с.

14. Бик І.С. Теорія і практика перекладу: навч. посібник. Львів: ЛНУ, 2013. 122 с.

15. Василенко Д.В. Військова лексика англійської мови XX – початку XXI століття: монографія. Горлівка: Вид-во ГДПІІМ. 2009. 220 с.

16. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. Київ – Ірпінь: Перун, 2005.

17. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов: посібник. Вінниця: Нова Книга. 2008. 248 с.

18. Гудманян А., Галицька Х. Граматичні та синтаксичні особливості перекладу англомовних військово-політичних текстів. Advanced Linguistics, 10, 2022. С. 34-39.

19. Гуржій О.І. Проблемні питання сучасної українськоївоєнної термінології. *Воєнні конфлікти другої половини XX століття*. К., 2004. С. 6-8.

20. . Діденко М.О. Політичний виступ як тип тексту (на матеріалі виступів німецьких політичних діячів кінця 20 століття): автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2001. 19 с.

21. Жибак Д.М. До питання особливостей та функцій політичного дискурсу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія, 2016. Вип. 20(1). С. 124-126. Вебсайт. URL: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/Nvmgu_filol_2016_20(1)__36

22. Зіньковська Д.О. Лінгвопрагматичні особливості англійськомовних політичних промов (на матеріалі перекладу українською мовою): кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». Херсонський держ. ун-т; Ф-т української й іноземної філології та журналістики; Кафедра англійської філології та прикладної лінгвістики. Херсон: ХДУ, 2020.

23. Зіньковська Д.О .Особливості перекладу англійськомовного політичного дискурсу. Херсон: Видавництво ХДУ. 2020 р.

24. Єлісєєва С.В. Концептуальна метафора у воєнному дискурсі та її переклад, Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 38 том 1. С. 138-140.

25. Калита А., Лазуренко Д. Роль перекладацьких трансформацій у перекладі англомовних науково-технічних текстів українською мовою. Молодий вчений. 2018. 11 (63). P. 317-321.

26. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Ч. 2. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця: Нова книга, 2001. 303 с.

27. Карпенко Н., Полюк І. Лексико-стилістичні трансформації та їх особливості при перекладі текстів офіційно-ділового стилю (двосторонні угоди між Францією та Україною). Молодий вчений, 10 (74), 2019. С. 155-160.

28. Клименко І.М. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2012. Вип. 8. С. 84-90.

29. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Підручник [вид. 2-ге, виправл і доп.] / М.П. Кочерган. Київ: Видавничий центр «Академія», 2006. 464 с.

30. Лаврик М.В. Лексико-семантичні та жанрово-стилістичні особливості воєнно-політичного переклад. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022.

31. Лисенко О.Є. До питання про зміст понять “війна”, “воєнний”, “військовий”. *Сторінки воєнної історії України. Збірник наукових статей*. Вип. 7. К., 2003. С. 116-119.

32. Лобода В.А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Сер.: Філологія. 2019. № 43. том 4. С. 72-74.

33. Мартинюк А.П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. С. 11-13.

34. Нікіфорова О.М. Лексико-семантичні та жанрово-стильові особливості воєнно-політичного перекладу: дис. 10.02.16/Київ. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. 260 с.

35. Нікіфорова О.М. Передумови становлення наукової школи військового перекладу в Україні. Лінгвістика XXI століття. 2015. С. 107-120.

URL: https://drive.google.com/drive/folders/1liBnzfZB0x0AHb2eGnwyS4tZJguSU-pa?usp=sharing

36. Нікіфорова О. Військово-політичний переклад в контексті теорії військового перекладу. Європейський журнал гуманітарних та суспільних наук. 2017. С. 28-31.

37. Нікіфорова О.М. Класифікація текстів у військовому перекладі. *Філологічні трактати*. 2016. Т. 8, № 4. С. 33-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2016_8_4_7

38. Онуфрів С.Т. Політичний дискурс ЗМІ України у світовому інформаційному просторі: дис... канд. філол. наук: 10.01.08 / Київський національний ун- т ім. Тараса Шевченка. К., 2005.

39. Павленко А.Г. Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві. Актуальні питання філології та методики викладання мов. 2020. Випуск 3 (15) ч. 1. С. 129-136.

40. Петренко І.І. Політичний дискурс: зміст, особливості, функції. Вісник Київського нац.. університету ім. Т. Шевченка: Серія: Філософія. Політологія. 09/2010. Вип. 100. С. 54-57.

41. Підгрушний В.А. Особливості політичного дискурсу в сучасній лінгвістиці. Навчально-науковий вісник економіки і менеджменту. Рівне, 2015. 233 с.

42. Почепцов Г.Г. Теорія комунікацій. 2-ге вид., доп. К.: ВЦ "Київський університет", 1999. 308 с.

43. Решовська Х.В. Відтворення лексико-семантичних особливостей військових термінів при перекладі. Інституційний репозитарій Хмельницького національного університету, 2020. 101 с.

44. Романюк О.С. Дискурс як інтерактивна комунікативна діяльність. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2016. С. 149-152.

45. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля- К, 2006. 119 с.

46. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. П.: Довкілля-К, 2011. 844 с.

47. Ситник І.В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. Науковий вісник гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2020. № 46 том 2. С. 123-126.

48. Солдатова Л.П. Поняття «дискурс»: проблеми визначення. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 46(4). С. 32-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_46%284%29__7

49. Стаднік І. О. Лінгвістична відповідність понять «воєнний» дискурс vs «військовий» дискурс. Science and Education a New Dimension. Philology. 2016. Vol. IV (22), № 99. С. 64-65.

50. Усенко М. Особливості перекладу політичного дискурсу. Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання: матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції, 19-20 квітня 2011 року. Т.: ТНТУ, 2011. Том 2. С. 314.

51. Федоренко С.В., Бернадіна А.В. Загальна характеристика фахової мови військової сфери (на матеріалі англійської мови). Нова філологія. 2021. № 83. С. 257-363.

52. Федоренко С.В., Цепкало О.В., Мальцева І.В. Переклад англомовної стилістично маркованої лексики військової галузі. Закарпатські філологічні студії. 2021. № 19. С. 131-135.

53. Фесенко І.Л. Особливості перекладу політичних промов та текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічні науки*. 2015. Випуск 55. С. 264-266.

54. Шавкун І.Г. Ділова комунікація: сутність та типологізація. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2009. № 38. С. 67-74.

55. Щепка О. Воєнно-політичний дискурс у сучасних мас-медіа України. *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського].* Серія: Філологія (мовознавство). 2014. Вип. 20. С. 203-208.

56. Яременко О.А, Лазебна О.А. Тематична класифікація термінологічної лексики військово-політичниго дискурсу (на матеріалі сучасних німецькомовних часописів). *Науковий журнал «Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*». Серія «Філологія. Журналістика». Том 32 (71) № 6. ТНУ імені В.І. Вернадського, 2021.

57. Яценко С.С. Сучасна концепція ділової комунікації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2017. № 4. С. 81-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2017_4_12 С. 81-86.

58. Collins English dictionary. URL: https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/discourse

59. Dijk T. A. van Strategies of discourse comprehension. New York: Academic Press, 1983. 389 p.

60. Harris Z. Discourse analysis. Language. 1952. Vol. 28. № 1. P. 1-30.

61. Hornby A. S. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Oxford University Press, 2005. 1899 p.

62. Stubbs M. Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language / M. Stubbs. Oxford, 1983.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. (ВПБ) Виступ Президента Байдена щодо подальшої підтримки України. (25 січня 2023). URL: https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/

2. (RPB) Remarks by President Biden on Continued Support for Ukraine. (2023 January 25). URL: https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/

3. (ПМФ) Промова Міністерки фінансів США Джанет Л. Єллен про підтримку США України. (27 лютого 2023). URL: https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/

4. (TSY) Treasury Secretry Yellen Delivers Remarks on U.S. support for Ukraine. (2023, February 27). URL: https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/

5. (ЗПБ) Заява Президента Байдена щодо ракетних ударів Росії. URL: https://ua.usembassy.gov/uk/statement-by-president-biden-on-russias-missile-strikes/

6. (SPB) Statement by President Biden on Russia's Missile Strikes. (2022, October 10). URL: https://ua.usembassy.gov/statement-by-president-biden-on-russias-missile-strikes/

7. (ВДСЕ) Виступ Державного секретаря Ентоні Дж. Блінкена на конференції, присвяченій Україні (сесія 1). (21 червня 2023). URL: https://ua.usembassy.gov/uk/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/

8. (SAJB) Secretary Antony J. Blinken at the Ukraine Conference Session 1. (2023, June 21). URL: https://ua.usembassy.gov/secretary-antony-j-blinken-at-the-ukraine-conference-session-1/

9. (ППС) Промова Посла США Бріджит Брінк на заході NV «Діалоги про відновлення України». (8 червня 2023) URL: https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/

10. (ABB) Ambassador Bridget Brink's Remarks at NV's Dialogues on the Restoration of Ukraine. (2023, June 8). URL: https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/

11. (ВПБГ) Виступ Президента Байдена на 78-й сесії Генеральної асамблеї ООН. (19 вересня 2023) URL: https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/

12. (RPBB) Remarks by President Biden Before the 78th Session of the United Nations General Assembly | New York, NY. (2023, September 19). URL: https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-before-the-78th-session-of-the-united-nations-general-assembly-new-york-ny/

SUMMARY

The topic of work is “Lexical Aspects of English to Ukrainian Translation of Speeches by Political Leaders on Military Topics”.

The aim of the master's thesis is to study and analyze general approaches, methods, and techniques of English to Ukrainian translation of political leaders’ speeches focusing on military topics.

To achieve this specific goal, the thesis examines general approaches to translating texts within the military and political discourse in the researched language material, investigates lexical features of translating military and political texts, and identifies linguistic and cultural difficulties in translating military and political texts.

The subject-matter of the research comprises English-language speeches on military and political topics, interviews dedicated to discussing military and political issues by politicians, state officials, and world leaders, and their translation into Ukrainian. These are selected using a sampling method from official government websites of the USA, UK, and Canada.

The topic of the research covers general approaches, methods, and techniques of translation, the translation process, and other aspects of translating speeches by political leaders related to military topics from English into Ukrainian.

To achieve the research goal and address specific tasks, the following methods were employed:

Translation Studies Analysis: Examining the linguistic features of original speeches and their translations, analyzing terminology, sentence structure, and lexical translation in the military-political context.

Contextual Analysis: Considering contextual factors influencing the perception of speeches, such as historical circumstances, social conditions, and political contexts in both cultures.

Evaluation of Term Equivalency: Determining the equivalence of terms and phrases in the military-political domain, considering their semantic accuracy and nuances in translation.

Comparative Analysis: Comparing the original text with its translation to assess their effectiveness in conveying the public speeches of political leaders and the adequacy of the translation.

The research material consists of official speeches by world leaders, including Joe Biden, Rishi Sunak, Liz Truss, and Justin Trudeau, which are related to military-political topics, along with their translations into Ukrainian.

The innovative contribution of the work lies in the development of genre and partial translation theories within translation studies.

The theoretical value of the work lies in the deepening of theoretical knowledge regarding the translation of military-political discourse texts and analyzing the influence of cultural, historical, and political factors on the translation process. Such an approach helps to correctly determine strategies for the optimal reproduction of translations of military-political texts into the target language.

The practical value of the research lies in the possibility of utilizing the analytical material of the work to enhance the quality of translations and promote more effective and understandable international communication in the military-political sector. The results of the study may contribute to the improvement of the translation quality of important political speeches, aiding in their understanding and perception across different cultural and linguistic environments.

This master's thesis investigated English and Ukrainian translations of speeches by political leaders on military topics. The work examined crucial lexical aspects of translation, such as translating military and military and political terminology, stylistic techniques, and cases of linguistic and cultural adaptation in translations of military and political texts. In this context, the concept of discourse has been considered.

The notion of “discourse” encompasses various aspects of communication, including both oral and written manifestations created for specific purposes and

within specific communicative conditions. Military and political discourse, as a distinct field, stands apart from others due to its high formality and specific lexicon.

Military and political discourse, aimed at conveying the state of governmental policies, is characterized by officiality and the use of standard expressions. The features of military and political discourse also encompass specific lexical and syntactic features. This includes the use of passive voice, gerundial and infinitival constructions, short phrases, and standard expressions aimed at achieving conciseness and clarity.

During the analysis of translations of texts on military and political topics, including speeches by world leaders, several key features have been identified, which are important to consider when performing such tasks. One aspect worthy of attention is the translation of military terms, which is primarily carried out through calquing. Calquing, being one of the main methods of translating technical terminology, allows for the preservation of the accuracy and specificity of the term in the new language. Additionally, combined calquing is sometimes applied, where international words are used, and translation through loanwords and equivalents can be found. These translation methods contribute to maintaining technical precision and clarity of the text for the audience. For example, “Sweden is donating infantry fighting vehicles (2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/) – «Швеція передає бойові машини піхоти» (2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/). The translation of the military term "infantry fighting vehicles" as "бойові машини піхоти" is also an example of calquing, where there is a rearrangement of elements in the translation.

An additional aspect that requires attention when analyzing the translation of texts on military-political topics is not only technical accuracy but also the reproduction of the speaker’s intentions and context. It is important to convey not only the lexical meaning but also the feelings, emotions, and political nuances contained in the speeches of world leaders. This helps to maintain authenticity and effectiveness in communicating with the audience. Moreover, the translation of

military-political texts is often associated with issues of confidentiality and security. The translator must be capable of adhering to strict requirements for preserving the confidentiality of information and avoiding incorrect interpretation of the text.

In the context of translating terms in military and political discourse, various translation methods are used, among which translation by calque, equivalent, and the use of international words play important roles. This diverse approach ensures maximum accuracy and clarity in translating specific terminology in the military-political context. Additionally, considerable attention is paid to the translation of names of international organizations and other abbreviations, where different methods such as transliteration, calquing, expansion, and equivalent are applied depending on the context and language specifics. For example, “We have also enacted export controls to restrict Russia’s access to cutting-edge technology” (2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/) – «Ми також запровадили правила експортного контролю для обмеження доступу Росії до передових технологій» (2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/). This is an equivalent translation.

Special attention should also be paid to the translation of geographical and proper names, which is carried out using various methods such as transliteration and contextual translation. This allows for preserving the authenticity and clarity of names, taking into account the specificities of each language and the context of their usage. For example, “He thought that he was going to have — end up with the Findalization [Finlandization] of Europe. Well, he’s got the NATOization of Finland” (2023, https://ua.usembassy.gov/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/) – «Він думав, що це закінчиться фіндалізацією [фінляндізацією] Європи. Ну, він отримав НАТОізацію Фінляндії» (2023, https://ua.usembassy.gov/uk/remarks-by-president-biden-on-continued-support-for-ukraine/). The Ukrainian translations «фіндалізацією [фінляндізацією]» and «НАТОізацією Фінляндії» are examples of transliteration as the sound form of the English word is conveyed using the alphabet of the Ukrainian language.

In reproducing stylistic techniques in texts on military-political topics in Ukrainian, one can observe the use of translation through equivalents and processes of demetaphorization and re-metaphorization while preserving the image. The majority of metaphors are stale ones. Military-political texts contain various stylistic devices such as metaphors, anaphoras, repetitions, rhetorical questions, antitheses, and comparisons. They help to strengthen the emotional and intellectual impact of the text, making it more effective for the audience. For example, “We need more voices and more perspectives at the table” (2023, https://ua.usembassy.gov/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/) – «Нам потрібно більше голосів і більше перспектив за столом переговорів» (2023, https://ua.usembassy.gov/uk/ambassador-bridget-brinks-remarks-at-nvs-dialogues-on-the-restoration-of-ukraine/). The phrase “at the table” translated as «стіл переговорів» is a fixed metaphor, which is reproduced with a corresponding metaphor while preserving the image. In this sentence we also find a stylistic device where a part of the whole is named (voices at the table) called synecdoche, translated while preserving the image in Ukrainian. Another example is “We have a basic moral duty to stand by you in your darkest hour” (2023, https://ua.usembassy.gov/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/) – Ми відчуваємо наріжний моральний обов’язок підтримувати вас у вашу найскрутнішу годину (2023, https://ua.usembassy.gov/uk/treasury-secretry-yellen-delivers-remarks-on-u-s-support-for-ukraine/). Here demetaphorization occurred, where the metaphor in the original was reproduced according to the contextual meaning, without preserving the image.

Thus, translating military and political discourse requires the translator not only to convey the semantic content of the text but also to have a deep understanding of its stylistic, cultural, and historical nuances. This is a complex and responsible task that demands the translator's keen attention to detail, accuracy, and consideration of context. Productive translation in this field can contribute to achieving international understanding, supporting security and stability worldwide, and facilitating successful resolution of shared tasks and challenges.